

MỤC LỤC

Chương 1: Kinh doanh tại Myanmar	5
Tổng quan thị trường	5
Sự phát triển gần đây.	7
Khó khăn.....	8
Cơ hội và quan hệ song phương Việt Nam - Myanmar	8
Các Hiệp định, thỏa thuận về kinh tế đã ký kết:.....	9
Chiến lược thâm nhập thị trường.....	11
Chương 2: Môi trường chính trị và tổng quan xã hội, địa lý	12
Về hành chính.....	12
Tên gọi chính thức: Cộng hòa Liên bang Myanmar.....	12
Về chính trị	12
Tổng quan.	13
Chương 3: Buôn bán hàng hóa và dịch vụ	15
Tìm nhà đại lý hay phân phối	15
Một số địa chỉ cần liên hệ.....	16
Lập văn phòng đại diện	16
Nhượng quyền	17
Marketing trực tiếp	18
Liên doanh	19
Bán hàng hóa cho chính phủ	19
Phân phối và kênh bán hàng.....	19
Thương mại điện tử	20
Hoạt động xúc tiến và quảng cáo	20

Chính sách giá	21
Hỗ trợ khách hàng/ dịch vụ hậu mãi.....	21
Bảo vệ sở hữu trí tuệ.....	21
Thẩm định đầu tư.....	22
Dịch vụ chuyên nghiệp địa phương.....	22
Các Tổ chức, hiệp hội chính tại Myanmar.	23
Chương 4: Quan hệ đầu tư và thương mại giữa Myanmar và Việt Nam ...	25
Một số nhóm hàng xuất khẩu chủ lực của Việt Nam sang Myanmar năm 2016	27
Xuất khẩu sang thị trường Myanmar 8 tháng 2017 (ĐVT: USD).....	27
Chương 5: Các tiêu chuẩn và quy định thương mại	29
Biểu thuế nhập khẩu	29
Rào cản thương mại.....	29
Yêu cầu về nhãn, mác sản phẩm	30
Chứng từ nhập khẩu và các yêu cầu khác.	30
Tiêu chuẩn thương mại.....	31
Hiệp định thương mại	33
Chương 6: Môi trường đầu tư	34
Mở cửa đầu tư nước ngoài và các hạn chế	36
Các hiệp định đầu tư song phương và hiệp định về thuế.	37
Hệ thống luật pháp.....	38
Chính sách khuyến khích nền công nghiệp	40
Bảo vệ quyền sở hữu.	41
Lĩnh vực tài chính.....	42
Doanh nghiệp nhà nước.....	44

Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp.....	45
Tham nhũng.....	45
Môi trường chính trị và an ninh xã hội.....	45
Chính sách lao động	46
Chương 7: Nguồn tài chính cho thương mại và dự án.....	48
Các phương thức thanh toán.....	48
Hoạt động của hệ thống ngân hàng	49
Quản lý ngoại hối	50
Ngân hàng Việt Nam	50
Nguồn tài chính cho thương mại và dự án	52
Chương 8: Kinh doanh tại Myanmar	53
Tập quán văn hóa, tập quán kinh doanh	53
Các vấn đề cần chú ý khi đi lại.....	57
Yêu cầu về thị thực	57
Viễn thông	58
Vận chuyển	59
Ngôn ngữ	60
Y tế	60
Giờ địa phương, giờ làm việc, ngày lễ	60
Tạm nhập vật liệu và các đồ dùng cá nhân.....	61
Chương 9: Địa chỉ liên hệ.....	62

Chương 1: Kinh doanh tại Myanmar

Tổng quan thị trường

Myanmar là nền kinh tế lớn thứ 7 của khối ASEAN. Khu vực dịch vụ lớn chiếm khoảng 46% GDP, trong đó ngành công nghiệp và nông nghiệp chiếm 28% và 26% GDP. Các ngành chính bao gồm chế biến nông sản, sản xuất, xây dựng và vận tải.

Trong năm tài chính 2016/17 (tháng 4/2016 đến tháng 3/2017), tăng trưởng GDP của Myanmar đã giảm xuống còn 6,4% từ mức 7,4% do phục hồi chậm trong ngành nông nghiệp sau trận lũ năm 2015 và làm chậm tiến trình thu hút đầu tư nước ngoài. Theo Ngân hàng Phát triển Châu Á (ADB), với việc giá cả hàng hóa toàn cầu và nhu cầu xuất khẩu tăng lên, kinh tế Myanmar dự kiến sẽ tăng trưởng 7,7% trong năm 2017/18 và 8% trong năm 2018-2019.

Sau khi chiến thắng của đảng Liên đoàn quốc gia vì dân chủ (NLD) trong cuộc bầu cử quốc hội vào tháng 11/2015, Htin Kyaw, một đồng minh thân cận của bà Aung San Suu Kyi, đã tuyên thệ nhậm chức tổng thống đầu tiên của Myanmar và là chủ tịch NLD đầu tiên vào cuối tháng 3/2016. Đề phù hợp với các chính sách khi vận động bầu cử, chính phủ mới đã cam kết tiếp tục đẩy mạnh cải cách. Điều này bao gồm việc giảm số bộ ngành xuống còn 21, với bà Aung San Suu Kyi đang giám sát Bộ Ngoại giao và Văn phòng Chủ tịch nước.

Vào tháng 7/2016, chính phủ Myanmar công bố chính sách kinh tế đầu tiên với 12 điểm chính, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc phát triển một hệ thống định hướng thị trường ở Myanmar và hỗ trợ phát triển ngành nông nghiệp, công nghiệp và cơ sở hạ tầng. Chính sách cũng nhấn mạnh sự cần thiết phải tăng cường thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) và cải thiện sự thuận lợi kinh doanh trong nước. Trước đó, các biện pháp cải cách quan trọng đã được đưa ra trong thời hạn 100 ngày của chính phủ mới.

Chính phủ Myanmar đã được bãi bỏ việc kiểm soát ngoại hối vào tháng 4/2012 như là một phần của quá trình tự do hoá liên tục của Myanmar. Theo đó, Ngân hàng Trung ương Myanmar (CBM) thông báo một tỷ lệ tham chiếu của đồng Kyat so với đô la Mỹ sau các cuộc đấu giá ngoại hối hàng ngày được tiến hành với các ngân hàng đại lý ủy quyền trong nước. Nó cũng cho phép FDI được thiết lập theo tỷ giá thị trường. Vào tháng 7/2013, Tổng thống Myanmar đã ký một đạo luật mới cho phép CBM hoạt động độc lập hơn và bớt phụ thuộc vào Bộ Tài chính. Cũng trong tháng đó, Luật Giao dịch Chứng khoán đã được thông qua, tạo thuận lợi cho việc thành lập một sàn giao dịch chứng khoán được đưa ra vào tháng 12/2015.

Năm 2014, CBM bắt đầu cấp giấy phép hoạt động cho chín ngân hàng nước ngoài. Mỗi ngân hàng nước ngoài được cấp phép được phép mở một chi nhánh và hạn chế cho các công ty nước ngoài vay vốn bằng ngoại tệ. Với bốn ngân hàng mới được chấp thuận vào năm 2016, đã nâng lên tổng cộng 13 ngân hàng nước ngoài đã được phép hoạt động trong nước. Lần đầu tiên trong 50 năm Myanmar cho phép đầu tư FDI trong lĩnh vực ngân hàng.

Để nâng cấp cơ sở hạ tầng, chính phủ Myanmar đã tự do hóa lĩnh vực viễn thông và

cho phép các nhà đầu tư nước ngoài tham gia đấu thầu vào các dự án viễn thông quốc gia. Vào năm 2014, hai giấy phép đã được cấp cho các nhà khai thác viễn thông quốc tế là Telenor của Na Uy và Ooredoo của Qatar với thời gian hoạt động là 15 năm. Việc mở cửa lĩnh vực viễn thông được coi là một bước quan trọng để cải cách kinh tế và nâng cấp cơ sở hạ tầng. Theo Ngân hàng Thế giới, tỷ lệ đăng ký điện thoại di động của Myanmar đã tăng từ 13% trong năm 2013 lên 76% vào năm 2015, phản ánh tiềm năng tăng trưởng không lồ của thị trường viễn thông ở nước này. Trong cùng năm đó, tỷ lệ đăng ký của Campuchia và Lào lần lượt là 133% và 53%.

Những cải cách và mở cửa của Myanmar đã thu hút sự chú ý của các công ty nước ngoài muốn chuyển các cơ sở sản xuất thâm dụng lao động của họ đến nước này. Sau khi áp dụng mức lương tối thiểu tạm thời hàng tháng là 65 đô la Mỹ (bao gồm cả làm thêm giờ và phụ cấp) cho công nhân trong khu công nghiệp, chính phủ đã công bố mức lương tối thiểu lần đầu tiên của cả nước là Kyat 3,600/ngày (8 giờ công) vào tháng 9/2015.

Kinh tế vĩ mô của Myanmar tăng trưởng ổn định và ở mức cao nhưng có thể tổng quát một số điểm hạn chế như sau: hoạch định chính sách kinh tế vĩ mô vẫn nghèo nàn, tối thiểu hóa quy định pháp luật, cơ sở hạ tầng yếu kém, và hệ thống giáo dục trì trệ là những yếu tố tiếp tục cản trở tăng trưởng kinh tế ở Myanmar. Tuy nhiên, do có nguồn tài nguyên vô cùng phong phú của đất nước nên nhìn chung đã giữ cho hoạt động sản xuất trong nông nghiệp, ngư nghiệp, lâm nghiệp, và các lĩnh vực khai khoáng tiếp tục tăng trưởng - dù cho chưa tương xứng thật sự với mức tiềm năng.

Myanmar là một nước giàu tài nguyên, đất đai phì nhiêu với tổng diện tích trồng trọt khoảng 23 triệu héc ta. Nông nghiệp chiếm 40% tổng giá trị xuất khẩu. Nền công nghiệp còn yếu kém và lạc hậu. Từ năm 1988, Myanmar tiến hành cải cách nền kinh tế từ hành chính bao cấp sang nền kinh tế thị trường, ban hành luật đầu tư nước ngoài, cho phép thành lập lại các doanh nghiệp tư nhân. Trong cải cách kinh tế, Myanmar đã thu được một số kết quả nhất định. Tăng trưởng GDP từ 1989 đến nay đã được cải thiện.

Từ khi Myanmar được kết nạp vào ASEAN (tháng 7/1997), quan hệ Myanmar với các nước ASEAN ngày càng được tăng cường và cải thiện. Myanmar tích cực tham gia các hoạt động của ASEAN, kiên trì bảo vệ nguyên tắc không can thiệp vào công việc nội bộ và đồng thuận của ASEAN để bảo vệ lợi ích của mình. Hiện nay, Hoa Kỳ và EU điều chỉnh chính sách với Myanmar theo hướng mềm mỏng hơn, triển khai cả hai biện pháp là trừng phạt và tiếp cận nhằm đạt được cùng mục tiêu; Hoa Kỳ sẽ từng bước dỡ bỏ cấm vận và cải thiện quan hệ nếu Myanmar đáp ứng yêu cầu của nước này.

Tuy bị sức ép mạnh của chính quyền Hoa Kỳ và các nước phương Tây, nhưng quan hệ của Myanmar với các tổ chức phi chính phủ hoặc có tính nhân dân của các nước phương Tây, kể cả Hoa Kỳ, Anh vẫn được duy trì. Các Tổ chức phi chính phủ vẫn tiếp tục giúp đỡ Myanmar các dự án xây dựng trường học, đào tạo y tế, dân sinh...

Sau khi chính phủ mới được thành lập dưới sự lãnh đạo của Tổng thống Htin Kyaw, Ngoại trưởng Trung Quốc Wang Yi đã thăm Myanmar vào tháng 4/2016, gặp đối tác Aung Shan Suu Kyi, bà cho biết chính phủ Myanmar sẵn sàng tăng cường hợp tác thân thiện với Trung Quốc, có lợi cho sự phát triển quốc gia của Myanmar. Vào tháng

5/2017, năm biên bản ghi nhớ về hợp tác kinh tế và kỹ thuật đã được ký kết giữa Myanmar và Trung Quốc trong chuyến thăm của Aung Shan Suu Kyi tới Bắc Kinh cho Diễn đàn “Con đường và Vành đai”. Đáng chú ý là Myanmar là nước duy nhất có trong hai hành lang kinh tế thuộc Sáng kiến con đường và vành đai của Trung Quốc, cụ thể là Hành lang Kinh tế Bangladesh-Trung Quốc-Ấn Độ-Myanmar (BCIMEC) và Hành lang Kinh tế Bán đảo Trung Đông - Đông Dương (CICPEC).

Kể từ đầu năm 2012, các nước phương Tây bắt đầu giảm bớt các lệnh trừng phạt của họ đối với Myanmar để đáp ứng những cải cách chính trị của họ và các cuộc bầu cử quốc hội. Sau chuyến viếng thăm Hoa Kỳ của Aung San Suu Kyi vào tháng 9/2016, Hoa Kỳ đã khôi phục Myanmar được hưởng các khoản trợ cấp theo chương trình GSP vào tháng 11/2016, cho phép Myanmar xuất khẩu miễn phí khoảng 5.000 sản phẩm sang Hoa Kỳ. Vào đầu năm 2013, EU đã bãi bỏ lệnh trừng phạt kinh tế (trừ vũ khí quân sự) chống lại Myanmar.

Kinh tế Myanmar là nền kinh tế nông nghiệp. Nông nghiệp, chăn nuôi gia súc, thủy sản, và lâm sản chiếm 60% GDP. Các loại hạt và đậu, gạo, gỗ, bắp và sản phẩm thủy sản là những mặt hàng xuất khẩu chiếm ưu thế của Myanmar. Công nghiệp năng lượng và khoáng sản cũng là ngành chiếm tỷ trọng đáng kể trong xuất khẩu hàng năm của đất nước này.

Ngành dịch vụ và sản xuất vẫn còn kém phát triển. Nền kinh tế phi chính thức chiếm tỷ trọng lớn (lớn hơn cả nền kinh tế chính thức) bao gồm từ các hoạt động buôn bán ngoại tệ, đến giáo dục, giao thương hàng hóa.

Thương mại biên giới hoạt động thường xuyên. Xuất khẩu lậu nhiều nhất là đá quý, ngọc, gỗ, và động vật sống. Mặc dù chính phủ Myanmar vào năm 2005 đã ra quy định hạn chế đối với thương mại biên giới, nhưng khối lượng thương mại qua biên giới vẫn cao, ước tính khoảng 25% khối lượng thương mại chính thức. Hàng nhập lậu phổ biến nhất là hàng tiêu dùng, thuốc men, xe cộ và các phụ tùng xe, điện tử, phân bón và nhiên liệu diesel. Các đối tác thương mại lớn của Myanmar là Thái Lan, Trung Quốc, Hong Kong, Singapore, Ấn Độ, Nhật Bản, Malaysia, Hàn Quốc, và Bangladesh.

Sự phát triển gần đây.

GDP của Myanmar được dự báo sẽ tăng 7,7% trong năm 2017/18 và 8% trong năm 2018/19 do giá cả hàng hóa toàn cầu được cải thiện và nhu cầu của các đối tác thương mại mạnh mẽ hơn.

Một luật đầu tư mới thay thế Luật Đầu tư nước ngoài năm 2012 và Luật Đầu tư năm 2013 có hiệu lực vào tháng 4/2017 đã làm cân bằng sân chơi giữa các nhà đầu tư trong và ngoài nước. Tổng vốn FDI vào Myanmar đã đạt 62,6 tỷ đô la Mỹ vào tháng 7/2017 với Trung Quốc đại lục, Singapore và Hồng Kông là những nhà đầu tư chính.

Myanmar tham gia hiệp định Khu vực Thương mại Tự do Trung Quốc - ASEAN (CAFTA). Hiệp định này ký kết thỏa thuận tránh đánh thuế hai lần với Vương quốc Anh, Singapore, Malaysia, Thái Lan, Ấn Độ, Lào, Việt Nam và Hàn Quốc và ký một thỏa thuận bảo vệ đầu tư (IPA) với Hồng Kông.

Xuất khẩu của Myanmar tăng 6,9% lên 11,9 tỷ USD trong năm tài chính 2016/2017, trong đó nhập khẩu tăng 3,7% lên 17,2 tỷ USD. Trong bảy tháng đầu năm 2017, Myanmar nhập khẩu từ Hồng Kông tăng 55,8% so với cùng kỳ năm ngoái lên 179 triệu USD.

Khó khăn

Kết hợp cả hai yếu tố là môi trường kinh doanh kém và biện pháp trừng phạt quốc tế nên Myanmar gặp rất nhiều khó khăn trong việc liên kết với các tổ chức kinh tế nước ngoài. Những thách thức tại thị trường Myanmar bao gồm:

- Hiện tượng tham nhũng và phe cánh.
- Hoạch định chính sách không rõ ràng và tùy tiện.
- Thay đổi chính sách thường xuyên, đột xuất và bất thành văn.
- Tình trạng thiếu điện thường xuyên, nhưng triển vọng cải thiện chưa thấy rõ nét.
- Hệ thống giáo dục và lực lượng lao động có tay nghề ngày càng yếu.
- Hệ thống truyền thông và thông tin vẫn còn kém.

Cơ hội và quan hệ song phương Việt Nam - Myanmar

Myanmar và Việt Nam đã thiết lập quan hệ nhiều thập kỷ qua. Năm 1947, Việt Nam đã đặt cơ quan thường trú tại Yangon. Chính quyền và các đoàn thể Myanmar tích cực ủng hộ nhân dân Việt Nam trong cuộc đấu tranh chống thực dân Pháp giành độc lập, trong cuộc đấu tranh chống đế quốc Mỹ xâm lược cũng như trong công cuộc xây dựng và bảo vệ tổ quốc hiện nay.

Quan hệ kinh tế - thương mại của Việt Nam và Myanmar có những bước phát triển tích cực. Trong giai đoạn 2001-2011, tăng trưởng thương mại hai chiều trung bình đạt trên 45%/năm.

Hai bên đã thiết lập Ủy ban Hỗn hợp về hợp tác kinh tế, văn hóa và khoa học-kỹ thuật (1994) và Tham khảo Chính trị thường niên giữa hai Bộ Ngoại giao (2005). Tại kỳ họp gần đây nhất (tháng 11/2010), hai bên đã bàn nhiều biện pháp cụ thể nhằm thúc đẩy hợp tác về nông-lâm-nghiệp, thủy sản, giao thông-vận tải, năng lượng, thông tin, y tế, văn hóa, giáo dục, thể thao, du lịch và khoa học công nghệ.

Hai bên cũng đã thành lập Ủy ban thương mại chung để thúc đẩy thương mại song phương, tổ chức Hội chợ thương mại hàng năm để giới thiệu sản phẩm và thu hút các doanh nghiệp đầu tư.

Các hiệp định, thỏa thuận về kinh tế Myanmar đã ký kết với Việt Nam gồm Hiệp định vận chuyển hàng không dân dụng (8/1977), Hiệp định thành lập Ủy ban Hỗn hợp về Hợp tác song phương giữa hai nước (5/1994), Hiệp định thương mại (5/1994), Hiệp định Hợp tác Du lịch (5/1994), Hiệp định Vận chuyển hàng không (10/1995), Thỏa thuận hợp tác giữa Ban Tôn giáo Chính phủ Việt Nam và Bộ Tôn giáo Liên bang Myanmar (12/2009), Tuyên bố chung về hợp tác trong 12 lĩnh vực ưu tiên (nông nghiệp, cây công nghiệp, thủy sản, ngân hàng-tài chính, hàng không, viễn thông, dầu

khí, khoáng sản, sản xuất thiết bị điện, sản xuất lắp ráp ô tô, xây dựng, hợp tác thương mại và đầu tư) (4/2010).

Ngoài ra, vào ngày 20/12/2011, Myanmar và Việt Nam đã tham gia ký kết các biên bản ghi nhớ và tuyên bố chung của Hội nghị “Hướng tới một thập kỷ mới về quan hệ đối tác phát triển chiến lược Tiểu vùng Mekong mở rộng” với sự tham dự của lãnh đạo 6 nước Tiểu vùng Mekong mở rộng (GMS) là Campuchia, Lào, Myanmar, Thái Lan, Trung Quốc và Việt Nam.

Hợp tác kinh tế GMS có mục tiêu thúc đẩy hội nhập, tăng cường phát triển cơ sở hạ tầng, nâng cao tri thức nguồn nhân lực, tạo thuận lợi cho công tác vận chuyển hàng hóa và hành khách quan biên giới, phát triển thương mại năng lượng... Việt Nam là một thành viên tích cực của Hợp tác kinh tế GMS và cũng đã được thụ hưởng nhiều từ sáng kiến hợp tác này. Việt Nam luôn coi trọng và tích cực tham gia cơ chế Hợp tác Tiểu vùng Mekong mở rộng (GMS) thông qua các sáng kiến, đóng góp cụ thể trong tất cả các Chương trình hợp tác GMS, từ giao thông vận tải, năng lượng, môi trường, nông nghiệp, du lịch cho tới phát triển nguồn nhân lực.

Ngoài các quan hệ hợp tác song phương, Việt Nam và Myanmar còn cùng tham gia quan hệ hợp tác trong ASEAN, Chiến lược phát triển kinh tế 3 dòng sông (ACMECS)

Nhân chuyến thăm cấp nhà nước Cộng hòa Liên bang Myanmar của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng từ ngày 24-26/8/2017, hai bên đã ký Tuyên bố chung về quan hệ Đối tác Hợp tác Toàn diện giữa Việt Nam và Myanmar.

Với 41 năm thiết lập quan hệ ngoại giao, quan hệ hữu nghị truyền thống Việt Nam - Myanmar có một bề dày lịch sử đáng trân trọng. Mỗi quan hệ đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh và Tướng AungSan đặt nền móng và vun đắp. Myanmar là một trong những quốc gia đầu tiên ở Đông Nam Á thiết lập quan hệ ngoại giao và nhiệt tình ủng hộ Việt Nam trong sự nghiệp kháng chiến chống giặc ngoại xâm và giải phóng đất nước trước đây. Sự giúp đỡ quý báu này nhân dân Việt Nam luôn ghi nhớ.

Hai nước đã xác định và duy trì 12 lĩnh vực hợp tác ưu tiên. Việt Nam là đối tác thương mại đầu tư lớn thứ 10 của Myanmar. Tính đến tháng 7/2017, kim ngạch thương mại hai chiều đạt 299 triệu USD; Việt Nam có 47 dự án đầu tư tại Myanmar; Hiệp hội doanh nghiệp Việt Nam đầu tư sang Myanmar được thành lập và hoạt động rất tích cực. Hợp tác trên các lĩnh vực khác như nông nghiệp, dầu khí, du lịch, viễn thông, văn hóa tiếp tục được củng cố, tăng cường.

Những năm qua, kinh tế Myanmar phát triển mạnh mẽ nhờ các chính sách cải cách về kinh tế, mở cửa một số lĩnh vực lớn như ngân hàng, hàng không, viễn thông, khuyến khích đầu tư nước ngoài. Myanmar đề ra chính sách phát triển kinh tế có nhiều điểm mới, trong đó quản lý tài chính công minh bạch, xây dựng luật lệ minh bạch trong chuyển giao đất nông nghiệp...

Những chính sách này có nhiều nét tương đồng với Việt Nam, đó là tích cực thực hiện các chính sách mở cửa và hội nhập quốc tế, có tiềm năng hợp tác lớn trên các lĩnh vực kinh tế, thương mại, đầu tư.

Các Hiệp định, thỏa thuận về kinh tế đã ký kết:

- Hiệp định Thành lập UBHH về Hợp tác song phương giữa hai nước (5/1994)
- Hiệp định Thương mại (5/1994)
- Hiệp định Hợp tác Du lịch (5/1994)
- Hiệp định Tránh đánh thuế hai lần (5/2000)
- Hiệp định Khuyến khích và Bảo hộ đầu tư (5/2000)
- Hiệp định hợp tác Văn hóa (5/2000)
- MOU về Chương trình Hợp tác 6 năm (1994-2000) giữa hai Bộ Nông nghiệp (8/1994)
- MOU về Hợp tác Phòng chống ma túy (3/1995)
- MOU về Hợp tác trong lĩnh vực Lâm nghiệp (3/1995)
- MOU về Hợp tác giữa UBĐT và Miền núi Việt Nam và Bộ Biên giới, Dân tộc và Phát triển Myanmar (7/2000)
- MOU thành lập Ủy ban Hợp tác chung về Thương mại (5/2002)
- MOU về Hợp tác giữa hai Phòng Thương mại và Công nghiệp (5/2002).
- MOU hợp tác giữa Bộ Công thương Việt Nam và Bộ Thương mại Myanmar (8/2017)
- Tuyên bố chung về quan hệ Đối tác Hợp tác Toàn diện giữa Việt Nam và Myanmar (8/2017).

Myanmar từng là một quốc gia giàu có nhất Đông Nam Á với tài nguyên thiên nhiên như khí đốt tự nhiên, các nguồn lâm sản, khoáng sản dồi dào và nguồn lao động giá rẻ (nói tiếng Anh) hơn bất kỳ nơi đâu.

Tiềm năng này khiến cho Myanmar trở thành một quốc gia vô cùng hấp dẫn, đang được các nhà đầu tư theo dõi chặt chẽ và chuẩn bị để nhảy vào đầu tư ngay khi điều kiện có thể.

Chính phủ nước này mới thông qua luật lao động, giảm thuế đầu tư nước ngoài (miễn thuế 8 năm) và tham khảo ý kiến của Quỹ Tiền tệ Quốc tế (IMF) trong việc hoàn thiện hệ thống tiền tệ, tạo thuận lợi cho các nhà đầu tư.

Đầu năm 2012, một số ngân hàng địa phương được phép giao dịch giữa đồng kyat của Myanmar với đồng USD, euro và đô la Singapore. Một số công ty lớn, bao gồm Total SA (Pháp) được tiếp tục hoạt động tại Myanmar.

Tập đoàn CNOOC Trung Quốc, PTT của Thái Lan và các công ty châu Á khác tiếp tục mở rộng hoạt động tại thị trường này. Một trong số các thương hiệu phương Tây đầu tiên gia nhập vào thị trường Myanmar là Unilever.

Một số trong những dự án khổng lồ được giới đầu tư quốc tế chú ý là các cảng nước sâu và trung tâm công nghiệp ở khu vực thành phố Twai phía nam của Myanmar.

Với tổng giá trị đầu tư lên đến khoảng 8,6 tỷ USD, Chính phủ Myanmar đã có ý định biến khu vực này trở thành trung tâm kinh doanh đáp ứng tất cả nhu cầu của khu vực châu Á về mọi mặt.

Đôi với cảng nước sâu ở Twai sẽ có công suất hơn 200 triệu tấn, trong khi các cảng nước sâu lớn nhất ở Thái Lan - Laem Chabang chỉ mới đạt cỡ 47 triệu tấn, nghĩa là chỉ bằng 1/4 của cảng Twai.

Cả chính phủ Mỹ và Liên minh châu Âu đã phát đi tín hiệu sẽ nói lỏng các biện pháp trừng phạt nếu Myanmar tiếp tục điều chỉnh chính sách tích cực như trên. Chính phủ Singapore cũng kết hợp với Myanmar để hối thúc chính phủ Mỹ nói lỏng các biện pháp trừng phạt.

Chiến lược thâm nhập thị trường

Khi quyết định thâm nhập thị trường Myanmar, doanh nghiệp cần xây dựng và hoạch định cho doanh nghiệp của mình một chiến lược thâm nhập thật chi tiết nhằm giảm thiểu những rủi ro có thể gặp phải.

Các bước tiến trình xây dựng chiến lược thâm nhập thị trường, doanh nghiệp có thể tham khảo trên trang web của Trung tâm xúc tiến Thương mại – Đầu tư TPHCM (ITPC): <http://www.itpc.gov.vn/>

Chương 2: Môi trường chính trị và tổng quan xã hội, địa lý

Về hành chính

Tên gọi chính thức: Cộng hòa Liên bang Myanmar.

Myanmar theo thể chế Liên Bang với 7 bang (Ayeyarwady, Bago, Magway, Mandalay, Sagaing, Tanintharyi, Yangon) và 7 Khu hành chính tương đương bang (Chin, Kachin, Kayah, Kayin, Mon, Rakhine (Arakan), Shan)

Ngày độc lập: 04/01/1948 (giành độc lập từ Anh quốc).

Quốc kỳ:

Về chính trị

- Nguyên thủ quốc gia: tổng thống Htin Kyaw (từ ngày 30/3/2016).
- Phó Tổng thống Myint Swe và Henry Van Thio (từ ngày 30/3/2016).
- Người đứng đầu chính phủ: Thủ tướng Htin Kyaw; Phó Thủ tướng Myint Swe và Henry Van Thio.
- Tổng thống Htin Kyaw cũng đã ký một đạo luật thiết lập vị trí "Cố vấn Nhà nước" phục vụ nhiệm kỳ tương đương của tổng thống và thủ tướng. trong nhiệm kỳ của ông, vị trí này do bà Aung San Suu Kyi đảm nhiệm, đồng thời kiêm nhiệm chức vụ Bộ trưởng Ngoại giao và Bộ trưởng Văn phòng Tổng thống

Myanmar, Burma hay Miến Điện - Tên nào để sử dụng?

Theo Bà Aung San Suu Kyi – Cố vấn Nhà nước Myanmar, giới doanh nhân, khách quốc tế có thể sử dụng cả hai tên gọi Myanmar hoặc Burma để nói về đất nước này (hoặc Miến Điện – đối với người Việt Nam trước đây hay sử dụng), vì hiến pháp không bắt buộc phải có tên. Tuy nhiên, bà cho biết chính phủ sẽ tiếp tục sử dụng tên gọi Myanmar là tên chính thức cho đất nước trong các mối quan hệ về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội.

Tổng quan.

Vị trí địa lý: thuộc khu vực Đông Nam Á, giáp biển Andaman và Vịnh Bengal, nằm giữa Bangladesh và Thái Lan. Myanmar có biên giới đất liền giáp với Bangladesh (271 km), Trung Quốc (2.129 km), Ấn Độ (1.468 km), Lào (238 km), Thái Lan (2.416 km)

Tổng diện tích: 676.578 km² (đất liền: 653.508 km²; biển: 23.070 km²).

Tài nguyên thiên nhiên: dầu mỏ, gỗ, thiếc, antimon, kẽm, đồng, vonfram, chì, than đá, đá cẩm thạch, đá vôi, đá quý, khí tự nhiên, thủy điện, đất canh tác.

Dân số: 55.123.814 người; Tốc độ tăng dân số: 0,9% (ước tính năm 2017).

35,2% dân cư sống ở thành thị. Trong đó tại Yangon: 4,802 triệu; Mandalay 1,167 triệu; Nay Pyi Taw 1.03 million (2015). Tỷ lệ đô thị hóa là 2,29%.

Dân tộc: Burman (người Myanmar) 68%, Shan 9%, Karen 7%, Rakhine 4%, Hoa 3%, Ấn 2%, other 7%.

Ngôn ngữ: tiếng Myanmar (chính thức), tiếng Anh, tiếng Hoa.

Tôn giáo: Phật giáo 87,9%, Tin lành 6,2%, Hồi giáo 4,3%, Vật linh giáo 0,8%, Ấn Độ giáo 0,5%, các tôn giáo khác 0,2%, không theo tín ngưỡng 0,1%.

Cấu trúc tuổi: (ước tính năm 2017)

- 0-14 tuổi: 26,85% (nam 7.567.976/nữ 7.233.577)
- 15-24 tuổi: 17,75% (nam 4.917.290/nữ 4.865.264)
- 25-54 tuổi: 42,36% (nam 11.426.913/nữ 11.922.728)
- 55-64 tuổi: 7,52% (nam 1.930.253/nữ 2.213.263)
- 65 tuổi trở lên: 5,53% (nam 1.327.811/nữ 1.718.739)

Lực lượng lao động: 37,15 triệu, trong đó:

- Nông nghiệp: 70%
- Công nghiệp: 07%
- Dịch vụ: 23%

Tỷ lệ thất nghiệp: 5%

Tổng số thuê bao điện thoại: (2016): 49.242.784 (cố định: 514.385; di động: 48.728.399).

Số thuê bao internet (2016): 14.264.308.

Tổng số sân bay: 36.

Đường sắt: 5.031 km.

Đường nhựa: 34.377 km (358 km đường cao tốc).

Đường thủy: 12.800 km

Cảng đường thủy: 3 (cảng biển: 2, cảng sông: 1)

Chương 3: Buôn bán hàng hóa và dịch vụ

Tìm nhà đại lý hay phân phối

Các doanh nghiệp Việt Nam khi đầu tư làm ăn tại Myanmar nên sử dụng dịch vụ tư vấn với các nhà cung cấp dịch vụ chuyên nghiệp có trụ sở tại địa phương, bao gồm các công ty luật để tiến hành nghiên cứu đầy đủ về các đại lý tiềm năng hoặc các nhà phân phối.

Luật Myanmar không bắt buộc các doanh nghiệp nước ngoài phải bán hàng thông qua các nhà phân phối địa phương khi giao thương với khu vực tư nhân. Tuy nhiên, để bán hàng hóa cho chính phủ thì các doanh nghiệp nước ngoài phải ký hợp đồng và đăng ký thông một đại lý địa phương.

Các nhà xuất khẩu vào Myanmar thường thông qua một đối tác tại địa phương nhằm tìm kiếm thuận lợi cũng như có được những cơ hội và phát triển mới trong lĩnh vực hoạt động của mình. Các đại lý, các nhà phân phối và các đối tác liên doanh tại Myanmar có thể đóng góp đáng kể vào sự thành công của một công ty nước ngoài bằng cách đưa ra kiến thức về thị trường, kinh nghiệm cũng như các mối quan hệ quan trọng trong xã hội và các nguồn lực khác. Lựa chọn một nhà phân phối là một quyết định chiến lược quan trọng nếu một công ty có ý định kinh doanh lâu dài. Khi thiết lập một hợp đồng với một nhà phân phối hay đối tác liên doanh, các công ty nước ngoài nên tìm tư vấn pháp lý để soạn thảo một hợp đồng phân phối sao cho phù hợp với các quy định của địa phương và thực tiễn của thị trường.

Luật Myanmar quy định rất kỹ và chặt chẽ các thỏa thuận giữa các pháp nhân và chủ thể, chẳng hạn như quyền và nghĩa vụ của các bên, các yêu cầu cụ thể để đơn phương chấm dứt hợp đồng, điều kiện để các doanh nghiệp ủy quyền cho đại lý để thực hiện các thỏa thuận, quyền của đại lý để nhận được một khoản bồi thường (tách biệt với hoa hồng) khi chấm dứt hợp đồng đại lý...

Các doanh nghiệp Việt Nam thường thanh toán qua các Ngân hàng United Overseas Bank (UOB) và Ngân hàng HSBC tại Singapore hoặc chi nhánh của hai ngân hàng này tại thành phố Hồ Chí Minh. Trong năm 2016, ngân hàng TMCP Đầu tư và phát triển VN (BIDV) chính thức nhận được giấy phép thành lập chi nhánh tại Myanmar. Chi nhánh BIDV Yangon có vốn cấp 85 triệu USD, đặt kế hoạch sau 3 năm sẽ đạt tổng tài sản tối thiểu 300 triệu USD, hoạt động có lãi và thuộc Top 5 ngân hàng nước ngoài hoạt động có hiệu nhất tại Myanmar.

Các doanh nghiệp Myanmar thường thanh toán qua các Ngân hàng ở Yangon, Myanmar. Có 3 ngân hàng thương mại nhà nước là:

- Ngân hàng Ngoại thương Myanmar (Myanma Foreign Trade Bank – MFTB)
- Ngân hàng Thương mại và Đầu tư Myanmar (Myanma Investment and Commercial Bank – MICB)
- Ngân hàng Kinh tế Myanmar (Myanma Economic Bank – MEB), hướng dẫn, quản lý các giao dịch ngoại thương của Liên bang Myanmar. MEB mở các Văn phòng

Chi nhánh tại các điểm thông quan trao đổi thương mại hàng hóa bằng đường bộ với các nước láng giềng.

Ba ngân hàng trên của Myanmar đều có quan hệ hợp tác kinh doanh, trao đổi nghiệp vụ với các ngân hàng United Overseas Bank (UOB) và Ngân hàng HSBC tại Singapore.

Các doanh nghiệp Việt Nam khi đi tìm các đối tác cần phải thẩm định tư cách pháp nhân, quyền được xuất khẩu – nhập khẩu hàng hóa của đối tác. Các thông tin tham khảo về doanh nghiệp đối tác, doanh nghiệp Việt Nam cần tham khảo thêm ý kiến đánh giá từ Đại Sứ quán và Thương vụ Việt Nam tại Myanmar.

Mặc dù luật phát hiện tại của Myanmar dựa trên hệ thống luật pháp của thuộc địa Anh, nhưng trên thực tế thì nhiều luật của Myanmar vẫn không giống và không được thực thi. Nhìn chung thì các hợp đồng vẫn được tôn trọng nhưng trong bất kỳ tranh chấp nào có liên quan đến luật pháp thì các thành viên quân đội và doanh nghiệp trong nước vẫn được ưu ái hơn so với các doanh nghiệp nước ngoài.

Một số địa chỉ cần liên hệ

- Tổng cục Quản lý Doanh nghiệp và Đầu tư (DICA): No.1, Thitsar Road, Yankin Township, Yangon; <http://www.dica.gov.mm/>
- Bộ Giáo dục: Building 21, Nay Pyi Taw, Myanmar; <http://www.moe-st.gov.mm/>
- Bộ Y tế và Thể thao: Office No. 4, Nay Pyi Taw; <http://www.moh.gov.mm/>
- Bộ Du lịch: Office Building No 33, Nay Pyi Taw; http://tourism.gov.mm/en_US/
- Bộ Kế hoạch và Tài chính: Office 32, Nay Pyi Taw; <https://www.mopf.gov.mm/>
- Hội đồng phát triển Thành phố Yangon (YCDC): Yangon City Hall, Kyauktada Township, Yangon Region; <http://www.ycdc.gov.mm/>

Lập văn phòng đại diện

Luật Đầu tư nước ngoài được thông qua vào tháng 11/2012 cho phép các nhà đầu tư nước ngoài thành lập các công ty tư nhân, chi nhánh hoặc văn phòng đại diện tại Myanmar. Myanmar chỉ hạn chế cho các nhà đầu tư nước ngoài đầu tư vào một số ít ngành nghề lĩnh vực nhạy cảm liên quan đến an ninh chính trị quốc gia, và các nhà đầu tư nước ngoài được tự do đàm phán các yêu cầu về tỷ lệ vốn hóa của mình trong một liên doanh, và phải được Ủy ban Đầu tư Myanmar (MIC) phê duyệt. Luật Đầu tư nước ngoài do MIC quản lý và bao gồm:

- Ưu đãi về thuế bao gồm 5 năm miễn thuế doanh nghiệp.
- Chuyển nhượng tài sản công ty với sự cho phép của MIC
- Bảo đảm chống lại việc quốc hữu hóa
- Bảo đảm vốn sở hữu khi kết thúc đầu tư
- Đảm bảo chuyển lợi nhuận

- Cho phép thuê đất đến 50 năm (tùy thuộc vào loại hình doanh nghiệp) và có thể gia hạn thêm 10 năm.

Các công ty nước ngoài cần phải đăng ký với Tổng cục Quản lý Doanh nghiệp và Đầu tư (DICA). Thủ tục đăng ký vui lòng tham khảo tại website của DICA (<http://www.dica.gov.mm/en/how-register-your-company>)

Hiện nay, một số doanh nghiệp Việt Nam đã có Văn phòng đại diện tại Myanmar. Các thông tin về thủ tục, quy trình thành lập, đề nghị doanh nghiệp tham khảo thông tin từ:

Thương vụ Việt Nam tại Myanmar: Võ Thị Ngọc Diệp – Tham tán Thương mại

Địa chỉ: Số 28-29 Đường Kyauk Kone, Quận Yankin, Thành phố Yangon

Email: mm@moit.gov.vn; diepvtn@moit.gov.vn

Nhượng quyền

Nền kinh tế phát triển nhanh chóng của Myanmar đi kèm với hoạt động tiêu dùng của người dân ngày càng gia tăng đã biến Myanmar thành một thị trường đầy tiềm năng đối với các hoạt động nhượng quyền của các thương hiệu quốc tế. Thị trường Myanmar ngày càng hiện diện nhiều các thương hiệu nổi tiếng trên thế giới, đặc biệt trong các lĩnh vực thực phẩm và nước giải khát từ các nước phương Tây và châu Á khác.

Trong vòng bốn năm qua, chuỗi cửa hàng nhượng quyền thương mại thực phẩm và nước giải khát từ các nước châu Á như Singapore, Thái Lan, Malaysia, Indonesia, Philippines, Hàn Quốc và Nhật Bản đã tiến hành xâm nhập vào Myanmar. Tháng 3/2013, tập đoàn thực phẩm nổi tiếng của Thái Lan - Minor Food Group đã mở chuỗi cửa hàng Swensen's chuyên kinh doanh thực phẩm và kem của Mỹ, bên cạnh đó cũng đã có cửa hàng Burger King đầu tiên vào tháng 12/2016. Chuỗi cửa hàng thức ăn nhanh nổi tiếng của Hàn Quốc Lotteria mở cửa hàng đầu tiên của mình tại Myanmar vào năm 2013, đến nay Lotteria đã phát triển lên 14 cửa hàng ở Yangon, Mandalay, Mawlamyine và Monywa và trong tương lai có kế hoạch phát mở thêm 22 cửa hàng khác. Chuỗi cửa hàng Freshness Burger của Nhật Bản khai trương cửa hàng đầu tiên của mình tại Yangon vào năm 2014; MarryBrown cũng có cửa hàng đầu tiên vào tháng 6/2013 và đã mở thêm 7 cửa hàng kể từ đó. Rasa Lasa, chuỗi nhà hàng khác của Malaysia, đã mở cửa tại Yangon vào cuối năm 2015.

Trong số các quốc gia ASEAN, Singapore có mối quan tâm mạnh mẽ đến lĩnh vực nhượng quyền của Myanmar. Nhiều chuỗi cửa hàng nhượng quyền thương mại về thực phẩm và đồ uống đến từ Singapore như Ya Kun, Chewy Junior, The Pizza Company, Pasta Mania, Teapresso, Fish & Co, Manhattan Fish Market, Astons Specialities Steak House, BreadTalk, Craft Cafe, Crystal Jade, D'penyetz, Frolick, Ramen Monster and Singapore's Kitchen, The Coffee Bean & Tea Leaf and House of Singapuracó thể được tìm thấy ở Myanmar. Myanmar Bakery (thuộc Shwe Taung Group) và BreadTalk Singapore đã cho ra mắt cửa hàng bánh mì BreadTalk đầu tiên tại Myanmar vào tháng 3/2017. Cửa hàng đầu tiên nằm ở một trong những trung tâm mua sắm thuộc tập đoàn Shwe Taung ở Yangon, Junction City.

Gần đây Gloria Jean's Coffee của Úc đã ra mắt cửa hàng thứ ba tại Yangon và lên kế hoạch mở thêm nhiều cửa hàng trong những năm tới. Nhiều thương hiệu thực phẩm và đồ uống của Thái Lan như Black Canyon, Café Amazon, Café Doi Chaang, Fuji Japanese Restaurant, Ice Manias, Mr. Jones' Orphanage, Shabushi, Pizza Company, True Coffee và Tummor cũng đã tham gia thị trường. Các thương hiệu khác từ các nước châu Á đã xâm nhập Myanmar là Ayam Penyet AP từ Indonesia, Sorabol Korean, Twist Potato, Yogane và Bolgogi Brothers (Korean BBQ) từ Hàn Quốc, ChaTime và Gong Cha từ Đài Loan, Harley, Hot & Roll và Ichiban Izakaya từ Malaysia, IPPUDO Ramen, Osaka Ohsho và Yamagoya Ramen từ Nhật Bản và Peri Charcoal Chicken từ Philippines.

Ngoài chuỗi nhượng quyền thương mại từ các nước Châu Á, các thương hiệu Mỹ cũng đã gia nhập thành công từ năm 2015. Tháng 7/2015, Kentucky Fried Chicken mở cửa hàng đầu tiên ở trung tâm thành phố Yangon, cùng với Yoma Strategic Holdings. KFC hiện có 7 cửa hàng ở Yangon, Mandalay và Naypyitaw. Pizza Hut mở cửa hàng đầu tiên vào tháng 10/2015. Pizza Hut Myanmar được mang đến Myanmar bởi Jardine CM Restaurant Group (một công ty Hồng Kông), thành lập liên doanh với City Mart Holdings. Họ đã mở 3 cửa hàng và dự định sẽ phát triển thêm 20 cửa hàng trong năm năm tới. Tony Roma của Florida mở cửa hàng đầu tiên ở trung tâm Yangon vào đầu năm 2015 và mở cửa hàng thứ hai vào cuối năm 2015. Vào tháng 8/2015, Krispy Kreme thông báo rằng họ đã ký thỏa thuận với Donut Group Pte. Limited (Một công ty Singapore) ra mắt mười cửa hàng Krispy Kreme ở Myanmar trong 5 năm tới. Miami Grill cũng đã được đưa ra ở Myanmar vào tháng 2/2017, Tập đoàn Feel & MMA International Holdings hợp tác để mở cửa hàng Miami Grill Victoria đầu tiên ở Myanmar.

Các lĩnh vực có triển vọng tốt nhất về cơ hội nhượng quyền thương mại tại Myanmar là thực phẩm và nước giải khát, cửa hàng thức ăn nhanh, cửa hàng cà phê, tiệm kem, dịch vụ đào tạo và dạy nghề cao cấp, dịch vụ cho thuê xe hơi và xe taxi, cửa hàng bán lẻ, sức khỏe, dịch vụ làm đẹp và chăm sóc sức khỏe.

Nhìn chung, hoạt động nhượng quyền thương mại của Myanmar chỉ bắt đầu phát triển mạnh từ năm 2013. Đến cuối năm 2016, Myanmar đã có gần 60 cửa hàng chính hoạt động tại Yangon, Mandalay và Naypyidaw. Tốc độ tăng trưởng GDP mạnh, dân số trẻ và tầng lớp trung lưu ngày một đông là động lực thúc đẩy tiêu dùng và sử dụng các sản phẩm và dịch vụ từ nước ngoài. Theo nghiên cứu của BMI Research's Asia Country Risk, GDP bình quân đầu người ở Myanmar dự kiến đến năm 2019 sẽ tăng lên 3.052USD/người/năm, sẽ là một động lực mạnh mẽ cho việc phát triển các thương hiệu mới.

Marketing trực tiếp

Với sự phát triển nhanh chóng của hạ tầng viễn thông, marketing trực tiếp ngày càng phát triển và được nhiều doanh nghiệp tại Myanmar sử dụng. người dân Myanmar đã dần quen thuộc với các phương tiện như điện thoại di động, truyền hình, internet ... nên các công ty đang ra sức tận dụng kênh tiếp thị này. Đặc biệt, giới trẻ Myanmar – một lượng tiêu dùng chính của Myanmar – đang hòa vào xu thế sử dụng các trang mạng xã hội

Liên doanh

Các công ty nước ngoài có thể liên doanh với các cá nhân, công ty hoặc doanh nghiệp nhà nước của Myanmar. Luật của Myanmar cho phép các công ty nước ngoài đầu tư 100% vốn trong hầu hết các lĩnh vực hoạt động kinh doanh. Một số ít lĩnh vực thì bị hạn chế, còn lại trong hầu hết các lĩnh vực khác, sở hữu nước ngoài có thể chiếm 80% tổng số vốn.

Đây là hình thức an toàn và phổ biến cho các doanh nghiệp Việt Nam khi vào thị trường Myanmar. Các doanh nghiệp Việt Nam cần tăng cường hợp tác, đầu tư, liên doanh, liên kết với các đối tác Myanmar để thâm nhập ngày càng sâu rộng vào thị trường tiềm năng này. Bên cạnh đó, nên tham vấn, ký hợp đồng tư vấn với các đối tác về pháp lý nhằm thực hiện đúng quy định pháp luật nước sở tại.

Các doanh nghiệp Việt Nam khi thâm nhập thị trường này cần phải kiên trì, chịu khó nghiên cứu, khảo sát thị trường, có thể chấp nhận thua lỗ thời gian đầu. Phương pháp tốt nhất là liên doanh để sử dụng đối tác Myanmar trong việc mở rộng quan hệ, xử lý các thủ tục hành chính, nghiên cứu cung - cầu và giá cả thị trường.

Bán hàng hóa cho chính phủ

Khi nhận được lời mời chào hợp tác bán hàng cho chính phủ Myanmar, doanh nghiệp Việt Nam cần cẩn trọng kiểm định lại nguồn thông tin, tư cách pháp lý của đối tác. Nguồn tham khảo có thể từ Đại sứ quán Việt Nam, Đại sứ quán Myanmar. Hàng hóa buôn bán đối với đối tác này phải tuân theo danh mục hàng hóa xuất nhập khẩu hợp pháp theo luật pháp của Việt Nam, Myanmar cũng như tuân thủ các quy định của WTO. Các công ty nước ngoài cần chú ý đến những lĩnh vực vẫn đang bị chế tài như buôn bán vũ khí, chất cấm theo công ước Liên hiệp quốc.

Phân phối và kênh bán hàng

Ở giai đoạn đầu thâm nhập thị trường đặc biệt là đối với tình hình kinh tế chính trị của Myanmar nói chung và tình hình thị trường nói riêng, doanh nghiệp Việt Nam nên tìm kiếm một đối tác sở tại để tận dụng trong việc sử dụng các thông tin thị trường, kênh phân phối sẵn có và xử lý các thủ tục hành chính nếu có.

Mạng lưới phân phối tại Myanmar phân tán và nhỏ lẻ. Đặc biệt tiềm ẩn nhiều nguy cơ rủi ro tại các khu vực nông thôn, xa thành thị. Tuy nhiên với sự tham gia của các dịch vụ logistics tổng hợp và chuyên ngành từ nước ngoài, hệ thống phân phối dần được hoàn thiện và trở nên đáng tin cậy hơn trong những năm gần đây. Thị trường bán lẻ đa số bao gồm các doanh nghiệp vừa và nhỏ, không có nhiều tập đoàn phân phối lớn của Myanmar tham gia.

Các sản phẩm nhập khẩu được đánh giá cao hơn nhiều so với các sản phẩm sản xuất trong nước, đó cũng là do là cảm giác có phần định kiến từ các sản phẩm chất lượng kém do các doanh nghiệp nhà nước sản xuất trong thời chế độ quân sự. Hơn nữa, các doanh nghiệp nhỏ và vừa của Myanmar nói chung có các tiêu chuẩn dịch vụ khách hàng thấp, quản lý chuỗi cung ứng kém và không mang tính chuyên nghiệp. Sản phẩm từ Hoa Kỳ, Nhật Bản được đánh giá cao, nhưng khó tiếp cận. hàng hóa từ Trung Quốc,

Thái Lan, Malaysia và gần đây là Việt Nam đang dần được chấp nhận và trở nên phổ biến.

Yangon là trung tâm phân phối chính cho hàng hoá nhập khẩu bằng đường biển và hàng không vào Myanmar. Mandalay là trung tâm phân phối cho vùng cao nguyên miền Trung Myanmar, đặc biệt là đối với hàng hoá nhập khẩu bằng đường bộ từ Trung Quốc và Thái Lan.

Cảng biển quốc tế Yangon xử lý khoảng 90% hàng nhập khẩu và xuất khẩu của Myanmar và có 3 kho chứa hàng hải nội địa (ICD) có tổng công suất hơn 15.000 TEU. Ngày nay, vận tải hàng hải của cảng Yangon đã tăng lên hơn 24 triệu tấn mỗi năm. Ngoài ra ICD 4 và 5 đang được xây dựng.

Các hãng giao nhận quốc tế bao gồm FedEx, UPS và DHL có nhiều dịch vụ khác nhau ở Myanmar. Việc kết nối thông thương với các nước Đông Nam Á, Châu Á đang được cải thiện đáng kể mỗi năm nhờ sự đầu tư từ các tập đoàn này.

Thương mại điện tử

Thương mại điện tử dần có những tiên bộ đáng kể, đặc biệt là trong lĩnh vực bán lẻ, bất động sản và ô tô. Sự thâm nhập của Internet thông qua số lượng gần 40 triệu thuê bao điện thoại thông minh và sự gia tăng các tiện ích thanh toán di động góp phần thúc đẩy sự phát triển của thương mại điện tử. Mạng truyền thông xã hội như Facebook đang được sử dụng làm công cụ nhanh và rẻ tiền để tiếp thị và bán các sản phẩm bán lẻ.

Tuy nhiên, doanh nhân Myanmar vẫn chưa quen với hình thức thương mại điện tử, và cho đến nay thương mại điện tử chưa bao giờ đóng vai trò quan trọng trong các hoạt động cũng như quyết định kinh doanh của họ. Thói quen của doanh nhân Myanmar vẫn là cách làm việc gặp mặt và thảo luận công việc trực tiếp.

Hoạt động xúc tiến và quảng cáo

Hiện có nhiều tạp chí, tờ báo cũng như các công ty xúc tiến tư nhân, các tổ chức xúc tiến của nhà nước tham gia vào hoạt động này, ví dụ như tờ 7day Daily (<http://www.7daydaily.com>), E-Trade Myanmar (<http://www.etrademyanmar.com.mm>), Bộ Công thương Myanmar, Bộ Ngoại giao Myanmar, Myanmar Business Network (<http://www.myanmar-business.org/>), Myanmar Business Today (<https://www.mmbiztoday.com/>), Myanmar Insider (<http://www.myanmarinsider.com/>), The Myanmar Times (<https://www.mmtimes.com/>), Myanmar Visa (<https://myanmarvisa.com/>), TODAY (<http://www.today-myanmar.com/>), phòng Thương mại và Công nghiệp Myanmar – UMFCCI (www.umfcci.com.mm).

Các hoạt động xúc tiến mại của thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam bao gồm nhiều chương trình khác nhau như hội chợ vào tháng 4 hàng năm (Ho Chi Minh City Expo), khảo sát thị trường, kết nối B2B... Để có được thông tin mới nhất, các doanh nghiệp có thể tham khảo trên trang web của Trung tâm xúc tiến thương mại và đầu tư TP HCM (ITPC): <http://www.itpc.gov.vn/>

Chính sách giá

Thị trường rất nhạy cảm với giá cả; tuy nhiên, với sự tăng trưởng nhanh về thu nhập của người tiêu dùng Myanmar, việc giá cả gia tăng là điều dễ nhận thấy, nhưng đi kèm với nó là sự đòi hỏi ngày càng cao về chất lượng sản phẩm. Các công ty Việt nam khi phân phối hàng hóa tại thị trường Myanmar nên thực hiện các bước cần thiết để ổn định mức giá nhằm cạnh tranh tốt hơn đối sản phẩm của các đối thủ cạnh tranh đến từ Trung Quốc, Thái Lan, Malaysia ...

Giá bán lẻ tại thị trường Myanmar biến động tùy thuộc vào tỷ giá hối đoái và các biến động từ số lượng hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc, Thái Lan, Singapore. Việc giá thuê (hoặc mua) mặt bằng tại các đô thị hoặc chi phí vận chuyển đến các điểm phân phối tại các vùng xa sẽ ảnh hưởng rất nhiều đến chính sách giá hàng hóa.

Hỗ trợ khách hàng/ dịch vụ hậu mãi

Các dịch vụ hỗ trợ khách hàng, hậu mãi tại Myanmar bị tụt hậu so với các quốc gia khác. Vấn đề này dần được cải thiện khi Myanmar đang hội nhập sâu rộng hơn với thị trường quốc tế.

Đối với các nhà đại lý có uy tín và hợp pháp đã nhập khẩu các sản phẩm thì luôn có đi kèm các dịch vụ hậu mãi và hỗ trợ. Các loại sản phẩm nhập khẩu trái phép đến Myanmar hàng ngày thường có giá rẻ hơn so với các đối tác hợp pháp của họ, vì vậy cũng chẳng có dịch vụ bảo hành hay hỗ trợ nào cả.

Bảo vệ sở hữu trí tuệ

Có một số nguyên tắc chung rất quan trọng để quản lý hiệu quả quyền sở hữu trí tuệ ở Myanmar.

- Điều quan trọng nhất là phải có một chiến lược tổng thể để bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ của bạn.
- Quyền sở hữu trí tuệ có thể được bảo vệ ở Myanmar khác với ở Việt Nam.
- Các quyền phải được đăng ký và thực thi tại Myanmar theo luật địa phương. Ví dụ: đăng ký nhãn hiệu và đăng ký bằng sáng chế tại Việt Nam sẽ không được bảo vệ ở Myanmar.
- Việc bảo vệ chống lại sử dụng trái phép quyền sở hữu trí tuệ ở Myanmar sẽ được áp dụng theo luật của Myanmar. Tuy nhiên, Myanmar cũng tham gia bảo vệ bản quyền đối với các sản phẩm nước ngoài theo các công ước quốc tế.

Việc đăng ký bằng sáng chế được dựa trên nguyên tắc là người đầu tiên phát minh, sáng chế, do đó bạn nên cân nhắc làm thế nào để có được bằng sáng chế và bảo vệ nhãn hiệu trước khi giới thiệu sản phẩm hoặc dịch vụ của bạn tới thị trường Myanmar. Các công ty cần tìm lời khuyên từ các luật sư địa phương hoặc chuyên gia tư vấn về quyền sở hữu trí tuệ của Myanma.

Các công ty luôn luôn phải tiến hành nghiên cứu đầy đủ về các đối tác tiềm năng tại Myanmar. Một đối tác tốt là một đồng minh quan trọng trong việc bảo vệ quyền sở

hữu trí tuệ. Cần xem xét cẩn thận khi cho phép đối tác này đăng ký quyền sở hữu trí tuệ sản phẩm của bạn tại Myanmar nhân danh bạn. Một số trường hợp, các đối tác của bạn sẽ tự đăng ký với các cơ quan hữu trách tại Myanmar với tư cách là chủ sở hữu sản phẩm và sẽ không chuyển giao quyền nếu kết thúc hợp đồng.

Các công ty vừa và nhỏ cần phải hiểu được tầm quan trọng của việc hợp tác với các hiệp hội thương mại và các tổ chức để hỗ trợ các nỗ lực bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và ngăn chặn việc làm hàng giả, hàng nhái. Các công ty nước ngoài có thể liên hệ hợp tác với Tổ chức sáng tạo Công nghệ sinh học (BIO, <https://www.bio.org/>), Liên minh Chống hàng giả Quốc tế (IACC, <http://www.iacc.org/>), Tổ chức Sở hữu Trí tuệ Quốc tế (IIPA, <http://iipawebsite.com/>), Hiệp hội Thương hiệu Quốc tế (INTA, <http://www.inta.org/Pages/Home.aspx>), Liên minh chống hàng giả và vi phạm bản quyền (<http://www.theglobalipcenter.com/tag/cacp/>),...

Nạn vi phạm bản quyền của đĩa nhạc, đĩa CD, video, đĩa CD-ROM, DVD, sách, phần mềm và thiết kế sản phẩm xảy ra trên toàn quốc, đặc biệt là ở khu vực biên giới và tại các trung tâm đô thị lớn ở Mandalay và Yangon. Hầu hết người tiêu dùng các sản phẩm CNTT, trong cả khu vực tư nhân và công cộng, sử dụng phần mềm vi phạm bản quyền do chi phí thấp.

Thẩm định đầu tư

Là một khái niệm về hoạt động khảo sát, thẩm định, đánh giá, phân tích một dự án, một hoạt động kinh doanh hoặc một hoạt động thực hiện trên cơ sở các tiêu chí đã đề ra từ trước. Hoạt động đánh giá này ở một số nơi là mang tính pháp lý - nghĩa là có yêu cầu chính thức và bắt buộc phải thực hiện và đảm bảo đúng tiêu chuẩn, tuy nhiên, trong nhiều trường hợp, đây thường là đánh giá khách quan, chủ động thực hiện nhằm đạt mục tiêu mong muốn.

Thẩm định đầu tư đặc biệt quan trọng trong hoạt động sáp nhập và mua lại. Ở đó khái niệm này là tên cho quá trình tổ chức tiến hành sáp nhập/mua lại, tiến hành đánh giá, định giá và phân tích đối tượng của mình, chắc chắn không để xảy ra những sơ suất chủ quan/có chủ ý, kết quả quá trình này là cơ sở cho mọi tính toán khác của thương vụ.

Dịch vụ chuyên nghiệp địa phương

Dưới đây là danh sách một số công ty tư vấn và nghiên cứu thị trường tại Myanmar:

- **Business Consultancy & Coordination Services Co. Ltd. (BCCS)**

Địa chỉ: 30, B, C-5, 2nd Flr, Yawmingyi Street Dagon Tsp, Yangon, Myanmar

Tel: 95-1-380-462, 380-085

Email : amoss@mptmail.net.mm

- **MMRD Research**

Địa chỉ : 5/6th Floor Pyi Myanmar Department Store Bldg,
Hledan and Insein Roads, Kamayut Tsp, Yangon, Myanmar
Tel: 95-1-525-740, 532-151, 527-798
Fax: 95-1-525-740
Email : mmrd@mptmail.net.mm

- **Myanmar Vigour**

Địa chỉ: 0502 Level 5, Sakura Tower, 339 Bogyoke Aung San Street,
Kyauktada Tsp. Yangon, Myanmar
Tel: 95-1-255-407, 255055
Fax: 95-1-255-100
Email: global.Myanmar@mptmail.net.mm

- **YES Finance & Legal Services Group**

Địa chỉ: 84, Ground Flr, 51st Street, Yangon, Myanmar
Tel: 95-1-291-754, 294-717
Email : hkyaw@mptmail.net.mm

- **Win Thin Consultant Ltd.**

Địa chỉ: 182-194, 1st floor, Hnin Si Condo; Botahtaung Pagoda Road;
Yangon, Myanmar
Tel: 95-1-201-798, 296-164
Email : winthin9@myanmar.com.mm; winconsult@myanmar.com.mm

Các Tổ chức, hiệp hội chính tại Myanmar.

- Hiệp hội Kiến trúc sư Myanmar (AMA, <http://www.ama.org.mm/>)
- Liên đoàn Máy tính Myanmar (MCF, <http://www.mcfmyanmar.org/>)
- Hiệp hội Công nghiệp máy tính Myanmar(MCIA, <http://www.mciamyanmar.org/>)
- Hiệp hội các Chuyên gia Máy tính Myanmar (MCPA, <http://www.mcpamyanmar.org/>)
- Hiệp hội Doanh nhân Xây dựng Myanmar (MCEA, <http://mceamyanmar.com/>)
- Hiệp hội Kỹ thuật Myanmar (MES, <http://www.mes.org.mm/>)

- Liên đoàn nghề cá Myanmar (MES, <http://www.fishfedmyanmar.com/>)
- Hiệp hội các nhà SX may mặc Myanmar (MGMA, <http://www.myanmargarments.org/>)
- Hiệp hội Công nghiệp Myanmar (MIA, <http://myanmarindustries.org/>)
- Hiệp hội Y tế Myanmar (MMA, <http://www.mmacentral.org/>)
- Hiệp hội các nhà SX dược phẩm và dụng cụ y tế Myanmar (MPMEEA, <http://www.mpmeea.org>)
- Hiệp hội thương gia các loại hạt đậu (MPBSA, <http://www.mpbsma.org/>)
- Liên đoàn lúa gạo Myanmar (MRF)
- Hiệp hội nữ doanh nhân Myanmar (MWEA, <http://pentechmm.com/aboutus.php>)
- Hiệp hội Du lịch Myanmar (UMTA, <http://www.umtanet.org/>)

Chương 4: Quan hệ đầu tư và thương mại giữa Myanmar và Việt Nam

Việt Nam – Myanmar đã thiết lập quan hệ ngoại giao hơn 40 năm qua và không ngừng phát triển. Trong những năm qua, quan hệ kinh tế, thương mại, đầu tư giữa Việt Nam và Myanmar có chiều hướng tăng. Việt Nam đã vươn lên trở thành đối tác thương mại lớn thứ 9 và là nhà đầu tư nước ngoài lớn thứ 7 của Myanmar. Tính đến đầu năm 2017, Việt Nam có 59 dự án đầu tư vào Myanmar với vốn đăng ký 1,42 tỷ USD, với sự có mặt của nhiều doanh nghiệp, tổng công ty lớn như FPT, BIDV, VIETTEL... Hai nước có thêm những đường bay trực tiếp, tạo thuận lợi cho giao thương, du lịch giữa hai nước.

Trên cơ sở mối quan hệ song phương ngày càng tốt đẹp giữa hai nước, cũng như những bước phát triển mới ở khu vực và thế giới, Việt Nam và Myanmar còn rất nhiều tiềm năng hợp tác. Hai quốc gia đã nhất trí thiết lập khuôn khổ quan hệ "Đối tác Hợp tác Toàn diện" Việt Nam - Myanmar. Trong lĩnh vực hợp tác kinh tế, Việt Nam và Myanmar phát huy mạnh mẽ đà phát triển hiện nay; tích cực hỗ trợ nhau tổ chức rộng rãi các hoạt động xúc tiến thương mại và đầu tư, tạo thuận lợi cho thương mại và đầu tư nhằm tăng giá trị thương mại, chú trọng hợp tác trên các lĩnh vực mang tính cầu nối, mở đường như ngân hàng, tài chính, hàng không, viễn thông, các lĩnh vực thế mạnh có yếu tố bổ sung cho nhau như: Khoáng sản; nông, lâm nghiệp; thủy sản; du lịch; hàng tiêu dùng. Tăng cường giao lưu, chia sẻ kinh nghiệm về quản lý kinh tế, đổi mới thể chế và cải cách cơ cấu ở cả ba cấp độ: Chính quyền, học giả và doanh nghiệp.

Thời gian gần đây, Myanmar đã cấp phép đầu tư cho nhiều doanh nghiệp Việt Nam. Việt Nam nằm trong số 10 nhà đầu tư nước ngoài hàng đầu tại Myanmar, với gần 80 doanh nghiệp đổ vào đầu tư với trị giá 1 tỷ USD ở quốc gia này.

Về lĩnh vực ngân hàng – tài chính: ngân hàng TMCP Đầu tư và phát triển VN (BIDV) vào tháng 3/2016 chính thức mở chi nhánh tại Myanmar sau 6 năm tìm hiểu. Kiên vai trò Chủ tịch Hiệp hội Các nhà đầu tư Việt ở Myanmar, BIDV góp phần quan trọng trong việc tăng tổng giá trị đầu tư của VN tại Myanmar lên 28 lần trong giai đoạn 2010 - 2015, đưa VN vào top 10 các nhà đầu tư hàng đầu tại nước này.

Về lĩnh vực viễn thông: ngày 14/1/2017, tại thành phố Yangon (Myanmar), Viettel đã chính thức nhận giấy phép qua liên doanh Myanmar National Tele & Communications Co.,Ltd - liên doanh giữa Tổng Công ty Cổ phần Đầu tư Quốc tế Viettel (Viettel Global) cùng Myanmar National Telecom Holding Public Limited (MNTH) và Star High Public Company Limited (Star High). Giấy phép dịch vụ viễn thông cơ bản đã được Bộ Giao thông và Truyền thông Myanmar cấp cho liên doanh với thời hạn 15 năm.

Về lĩnh vực khai khoáng: tháng 4/2010, Công ty cổ phần Cung ứng nhân lực quốc tế và Thương mại Sông Đà (SIMCO) với dự án mỏ đá cẩm thạch trắng tại Nay Pu Taung sau khi đi vào hoạt động đã và đang thu được những kết quả khả quan. Ngoài ra, dự án thăm dò, khai thác dầu khí có vốn đầu tư 136 triệu USD của Tổng công ty thăm dò khai thác Dầu khí (PVEP) cũng đã cho kết quả khả quan.

Về lĩnh vực bất động sản: Dự án khu phức hợp trung tâm thương mại, khách sạn, căn hộ cho thuê cao cấp của Công ty CP Tập đoàn Hoàng Anh Gia Lai (HAGL) trên diện

tích 8 ha tại Yangon; tổng mức đầu tư dự kiến khoảng 300 triệu USD. Thực hiện theo hình thức BOT thời gian 60 năm.

Theo báo cáo của hiệp hội các nhà đầu tư Việt Nam vào Myanmar, các dự án của các doanh nghiệp Việt Nam bước đầu đã đạt những kết quả tích cực với việc ký kết và trao giấy phép trong các lĩnh vực nông nghiệp, dược phẩm, bất động sản, khai khoáng.

Về lĩnh vực nông nghiệp: Liên doanh trong lĩnh vực sản xuất giống và kinh doanh nông nghiệp của công ty Viettranimex với đối tác là Công ty Sann Shwe Li Co .Ltd. Tổng mức đầu tư dự kiến 15 triệu USD, triển khai trên diện tích 10.000 ha tại Nay Pyi Taw. Hiện Viettranimex đang trồng trình diễn 12 giống lúa tại trang trại của Tổng thống và Công ty Sann Shwe li. Ruộng lúa thử nghiệm phát triển rất tốt, gây được tiếng vang lớn trong Chính phủ Myanmar và được Bạn đánh giá rất cao.

Liên doanh đầu tư khu phức hợp dịch vụ nông nghiệp giữa Vinacapital, Công ty CP Bảo vệ Thực vật An Giang và Công ty Green Asia của Myanmar bao gồm trồng, cung cấp lúa giống, phân bón, thuốc trừ sâu, nhà máy xay sát lúa gạo (công suất có thể mở rộng đến 250 ,000 tấn), sản xuất bao bì, mì gói, sản xuất nông sản xuất khẩu... tại huyện East-Dagon, Yangon. Tổng mức đầu tư dự kiến 55 triệu USD được chia làm 3 giai đoạn; Giai đoạn 1 dự kiến 15 triệu USD bao gồm nhà máy xay sát gạo (công suất 100.000 tấn/năm) và hệ thống kho chứa, nhà máy sản xuất bao bì, mì gói và trang trại sản xuất lúa giống.

Về lĩnh vực sản xuất dược phẩm: Dự án liên doanh sản xuất dược phẩm giữa Tập đoàn ASV Pharma Corporation và Công ty Myanmar Entrepreneur Investment Group với tổng mức đầu tư ước tính 20 triệu USD tại Yangon, sản xuất các loại thuốc kháng sinh, thuốc tiêm và dịch truyền.

Bên cạnh những dự án đã ký kết liên doanh được cấp phép, một số những dự án khác của các doanh nghiệp Việt Nam dự kiến cũng sẽ đạt được liên doanh và cấp phép trong thời gian tới với sự ủng hộ, hỗ trợ từ Chính phủ Myanmar như dự án khai thác đá marble của Simco Sông Đà, sản xuất mía đường, trồng và chế biến bông, nhà máy sản xuất bia, nước giải khát, nhà máy sản xuất xi măng; sản xuất thiết bị nội thất...

So với hơn 1 năm trước đây Chính phủ Myanmar có quyết tâm rất cao về việc sửa đổi cơ chế chính sách trong đầu tư nước ngoài với mục đích nhanh chóng đưa Myanmar trở thành một quốc gia có nền kinh tế thị trường phát triển.

Myanmar có thiện chí, dành tình cảm chân thành và mong muốn thúc đẩy mạnh mẽ hợp tác kinh tế giữa Myanmar và Việt Nam đặc biệt trong lĩnh vực nông nghiệp.

Các doanh nghiệp và các nhà đầu tư Việt Nam cũng cần kiên trì bền bỉ trong việc thăm dò khảo sát và tăng cường hiểu biết, nắm vững, cập nhật sự thay đổi về cơ chế, chính sách và luật pháp Myanmar để chủ động trong quá trình đàm phán và hợp tác theo nguyên tắc an toàn, bền vững hai bên cùng có lợi với sự chân thành và thiện chí.

Với cơ hội và vận hội trong những năm tới, hợp tác kinh tế - du lịch - thương mại - đầu tư của Việt Nam vào Myanmar được các chuyên gia kinh tế nhận định là sẽ có bước đột phá hiệu quả.

Trong năm 2016, kim ngạch thương mại song phương hai nước đạt gần 550 triệu USD (vượt mục tiêu 500 triệu), trong đó, kim ngạch xuất khẩu của Việt Nam sang

Myanmar ước đạt hơn 462 triệu USD (TCHQ).

Những mặt hàng chủ lực mà Việt Nam xuất khẩu sang Myanmar gồm sản phẩm từ sắt thép, thép các loại, phương tiện vận tải và phụ tùng máy móc, thiết bị dụng cụ phụ tùng. Việt Nam nhập khẩu từ Myanmar cao su nguyên liệu, gỗ và lâm sản, nông sản, thủy sản.

Một số nhóm hàng xuất khẩu chủ lực của Việt Nam sang Myanmar năm 2016

STT	Nhóm hàng	Trị giá (USD)	So sánh 2015 (%)	Tỷ trọng (%)
1	Phương tiện vận tải và phụ tùng	54.000.000	42,5	11,6
2	Máy móc, thiết bị, dụng cụ phụ tùng khác	41.000.000	31,1	8,8
3	Sản phẩm từ sắt thép	34.000.000	-14,9	7,3

(Tổng cục Hải quan)

Về thương mại hàng hóa, theo số liệu thống kê sơ bộ từ TCHQ Việt Nam, tính từ đầu năm 2017 đến hết tháng 8/2017 cả nước đã thu về từ thị trường Myanmar 405,9 triệu USD, chiếm 0,3% tổng kim ngạch xuất khẩu của cả nước, tăng 35,11% so với cùng kỳ năm trước.

Trong rổ hàng hóa xuất khẩu sang thị trường này, phương tiện vận tải và phụ tùng là mặt hàng chủ lực, chiếm 2,1% tổng kim ngạch, đạt 43,4 triệu USD tăng 43,59%. Mặt hàng đứng thứ hai về kim ngạch là sản phẩm từ sắt thép với kim ngạch đạt 37,9 triệu USD, tăng 68,14% - đây là mặt hàng có mức tăng mạnh nhất, kế đến là máy móc thiết bị dụng cụ phụ tùng với 24,8 triệu USD, giảm 12,04% so với cùng kỳ 2016.

Không kể mặt hàng sản phẩm từ sắt thép tăng mạnh, một số mặt hàng khác cũng có tốc độ tăng khá như: hàng dệt may tăng 49,84%; kim loại thường khác và sản phẩm tăng 37,58%...

Đáng chú ý, ngoài những mặt hàng có mức độ tăng trưởng khá thì xuất khẩu sắt thép lại tăng trưởng thấp, mặc dù giá xuất khẩu sắt thép tăng 18,1%, đạt 636,1 USD/tấn, với lượng xuất 18,7 nghìn tấn, trị giá 11,9 triệu USD, giảm 13% về lượng, chỉ tăng 1,95% về trị giá so với cùng kỳ 2016.

Nhìn chung, 8 tháng đầu năm nay kim ngạch xuất khẩu hàng hóa sang thị trường Myanmar đều có mức tăng trưởng, chiếm 61,5% và ngược lại hàng hóa với kim ngạch suy giảm chiếm 38,4% và xuất khẩu clanker và xi măng giảm mạnh nhất (17,09%).

Xuất khẩu sang thị trường Myanmar 8 tháng 2017 (ĐVT: USD)

	8 tháng 2017	8 tháng 2016	So sánh (%)

Phương tiện vận tải và phụ tùng	43.457.074	30.264.415	43,59
Sản phẩm từ sắt thép	37.984.759	22.590.676	68,14
Máy móc thiết bị, dụng cụ phụ tùng khác	24.894.858	28.301.101	-12,04
Sản phẩm từ chất dẻo	23.249.891	17.160.470	35,49
Kim loại thường khác và sản phẩm	19.724.673	14.336.778	37,58
Sắt thép các loại	11.932.481	11.703.729	1,95
Hàng dệt, may	10.519.126	7.020.359	49,84
Bánh kẹo và các sản phẩm từ ngũ cốc	6.794.844	6.542.049	3,86
Sản phẩm gốm, sứ	4.272.419	4.596.967	-7,06
Chất dẻo nguyên liệu	2.945.614	2.982.374	-1,23
Hóa chất	1.918.835	1.540.188	24,58
Sản phẩm nội thất từ chất liệu khác gỗ	1.497.974	1.593.499	-5,99
Clanke và xi măng	1.027.500	1.239.244	-17,09
Tổng	405.951.098	300.449.934	35,11

(Tổng cục Hải quan Việt Nam)

Kim ngạch xuất khẩu mặt hàng sắt thép 8 tháng đầu năm thu về trên 1,8 tỷ USD. Triển vọng xuất khẩu thép của Việt Nam trong năm 2017 là khả quan, bởi dự báo xuất khẩu thép của Trung Quốc trong năm nay có thể giảm do nhu cầu nội địa tăng mạnh để phục vụ các dự án xây dựng cầu đường, thủy điện vào giao thông.

Hiện sắt thép là ngành đang chịu nhiều khó khăn từ chính sách phòng vệ thương mại của nhiều thị trường nhập khẩu chính, đối với thị trường Mianmar, thời gian qua giá xuất khẩu sắt thép của Việt Nam sang thị trường này tăng, đây cũng là một thuận lợi các doanh nghiệp Việt có thể xem Mianmar là thị trường tiềm năng cho xuất khẩu sắt thép thời gian tới.

Chương 5: Các tiêu chuẩn và quy định thương mại

Biểu thuế nhập khẩu

Myanmar là thành viên chính thức của WTO. Tuy nhiên, tiêu chuẩn thuế quan quốc tế chỉ bao gồm 18% hàng hoá và dịch vụ. Mặc dù có cam kết ràng buộc các hiệp định về thuế quan quốc tế còn hạn chế, Myanmar thường áp dụng mức thuế tương đương hoặc thấp hơn so với các nước khác trong khu vực. Hàng nông sản có mức thuế bình quân là 8,7% trong khi hàng hoá phi nông nghiệp có mức thuế trung bình là 5,1%. Thuế quan thường dao động từ 0 đến 40 phần trăm. Các mặt hàng cao cấp có mức thuế cao nhất.

Là thành viên của Khu vực Thương mại Tự do ASEAN (AFTA), Myanmar đã cam kết Chương trình Ưu đãi Thuế quan Ưu đãi Hiệu quả Chung (CEPT) nhằm giảm thuế nhập khẩu trong nội bộ ASEAN đến 93% tổng số dòng thuế vào năm 2015 và 100% đường vào năm 2018. Các công ty nước ngoài có thể tra cứu mức thuế xuất – nhập khẩu của Myanmar tại trang web của Cục Hải quan Myanmar (<http://www.myanmarcustoms.gov.mm>).

Myanmar theo hệ thống ASEAN và Hệ thống Harmonized System of International Nomenclature. Chính phủ có thể áp dụng ba loại thuế đối với hàng nhập khẩu: thuế nhập khẩu, thuế thương mại và phí giấy phép. Cục Hải quan sẽ tính mức thuế phải nộp căn cứ vào định giá hải quan, bảo hiểm và vận chuyển hàng hóa (CIF). Đối với một số mặt hàng, Cục Hải quan sử dụng hướng dẫn tham khảo riêng để xác định giá trị hàng nhập khẩu. Hướng dẫn này liệt kê giá cả theo đồng Kyat dựa trên giá của những mặt hàng này ở Myanmar, đôi khi thấp hơn hoặc cao hơn giá trị thực tế ở bên ngoài Myanmar. Các công ty nước ngoài có thể tham khảo thông tin tại Cổng thông tin thương mại quốc gia (<http://informationmatrix.net>).

Rào cản thương mại

Việc đẩy mạnh cải cách trong những năm vừa qua tại Myanmar đã bắt đầu tháo gỡ một số rào cản đối với thương mại, bao gồm các yêu cầu về các loại giấy phép, thuế xuất khẩu và tỷ giá hối đoái. Tuy nhiên, nhiều vấn đề xung quanh chính sách thương mại vẫn còn phải cải tiến để phù hợp với các quy định thương mại quốc tế mà Myanmar có tham gia.

Vào tháng 4/2012, chính phủ Myanmar đã chính thức bãi bỏ một hệ thống tỷ giá hối đoái kép, điều đã gây cản trở cho thương mại và đầu tư nước ngoài. Tỷ giá hối đoái hiện nay là một 'chế độ thả nổi' có quản lý phản ánh đúng tỷ giá thị trường thực sự. Tuy nhiên, khu vực tài chính tư nhân, thị trường ngoại hối và khuôn khổ pháp lý vẫn còn kém phát triển.

Vào tháng 6/2013, Chính phủ Myanmar đã áp dụng mức thuế suất 2% đối với tất cả các mặt hàng nhập khẩu và xuất khẩu. Bên cạnh đó sẽ có những ngoại lệ nhất định trong mức thuế xuất nhập khẩu, chủ yếu là đối với các loại hàng hóa tạm nhập tái xuất, hàng hóa lắp ráp xuất khẩu. Nhà đầu tư nước ngoài đăng ký theo luật đầu tư mới cũng có thể được áp dụng những ưu đãi mới về thuế này.

Ngoại trừ các hoạt động thương mại tại Khu kinh tế đặc biệt Thilawa, chính phủ Myanmar quy định các công ty giao thương với Myanmar phải có giấy chứng nhận đăng ký xuất khẩu/nhập khẩu và giấy phép nhập khẩu của Bộ Thương mại.

Thông báo số 96/2015 của Bộ Thương mại cho phép các doanh nghiệp nước ngoài nhập khẩu phân bón, hạt giống, thuốc trừ sâu và thiết bị bệnh viện nếu họ hợp tác với một công ty địa phương. Cho đến nay, các công ty (onshore company) quốc tế bị cấm tham gia kinh doanh tại Myanmar, nhưng hiện nay đang có sự thả lỏng trong lệnh cấm này do nhu cầu cấp bách trong lĩnh vực nông nghiệp và y tế.

Mặc dù pháp luật ban hành trong những năm 1990 nhằm khuyến khích thương mại và đầu tư nước ngoài, thế nhưng cho đến bây giờ vẫn còn rất nhiều hạn chế và rườm rà, nhất là liên qua đến tất cả quy trình xin- cho và cấp giấy phép chuyên cho tất cả các hàng nhập khẩu và xuất khẩu và các hoạt động kinh doanh khác. Hiện tượng thay đổi chính sách thường xuyên, tùy tiện, không báo trước, và bất thành văn làm cho doanh nghiệp rất lúng túng và khó lường. Thủ tục cấp giấy phép không minh bạch tạo nhiều cơ hội cho tệ tham nhũng. Nhà nhập khẩu và xuất khẩu sẽ vô cùng khó khăn để có được giấy phép kinh doanh cần thiết nếu không trả những khoản "lót tay".

Yêu cầu về nhãn, mác sản phẩm

Là một quốc gia Phật giáo, trên nhãn mác sản phẩm, nhãn hiệu ... không được có hình ảnh, biểu tượng có hình Phật hay cờ quốc gia. Tất cả các sản phẩm có dấu hiệu tôn giáo (ở đây là Phật giáo) sẽ bị lên án mạnh mẽ và bị tẩy chay, khởi kiện với chính quyền và có thể bị phạt rất nặng. Ngoài ra, Myanmar áp dụng các nguyên tắc Codex và các nguyên tắc chung của ASEAN và các yêu cầu đối với việc dán nhãn thực phẩm đóng gói sẵn. Tất cả các loại thực phẩm phải được dán nhãn và sản phẩm nhập khẩu phải có nhãn phải được gắn tên và địa chỉ của nhà nhập khẩu và/hoặc nhà phân phối địa phương và nước xuất xứ.

Đối với các sản phẩm dễ hư hỏng phải ghi rõ ngày hết hạn, hướng dẫn và cảnh báo bảo quản, thành phần và tinh chất chính của sản phẩm (theo trọng lượng hoặc thể tích). Các nhãn cũng phải bao gồm thông tin về các thành phần nguy hiểm. Ngoài ra bắt buộc phải có thông tin về tên, địa chỉ ở Myanmar của nhà sản xuất, nhà nhập khẩu hoặc nhà phân phối, số đăng ký vệ sinh, cảnh báo rủi ro và điều trị cấp cứu khi sử dụng. Sản phẩm dễ hư hỏng phải có thông tin rõ ràng và đầy đủ bằng tiếng Myanmar.

Theo tiêu chuẩn vệ sinh an toàn thực phẩm, chính phủ Myanmar khuyến cáo các công ty phải sử dụng vật liệu vô hại để làm bao bì, không được chứa của các chất có thể ảnh hưởng đến an toàn thực phẩm. Tương tự như vậy, các bao bì phải được sản xuất để đảm bảo chất lượng và thành phần vệ sinh của sản phẩm trong suốt vòng đời của sản phẩm. Vật liệu và phụ gia thực phẩm dùng trong sản xuất thực phẩm và đồ uống phải đáp ứng các yêu cầu về chất lượng y tế được quy định trong các tiêu chuẩn vệ. Việc sử dụng các chất phụ gia thực phẩm không có trong danh mục phụ gia được phép bị cấm tuyệt đối. Tuy nhiên trên thực tế, các yêu cầu này thường bị bỏ qua một cách vô tình hoặc hữu ý do chi phí trong sản xuất.

Chứng từ nhập khẩu và các yêu cầu khác.

Từ tháng 5/2013, Chính phủ Myanmar đã xóa giấy phép cho 593 hàng nhập khẩu bao gồm: thực phẩm chế biến, hàng may mặc, sản phẩm giấy, sơn, mỹ phẩm, phụ tùng ô tô, lốp xe, vật liệu xây dựng, thiết bị điện, phụ kiện máy tính và các sản phẩm y tế... Chính phủ cũng xóa bỏ các yêu cầu về giấy phép xuất khẩu đối với 166 mặt hàng khác bao gồm các sản phẩm nông sản, lâm nghiệp và các sản phẩm từ động vật. Với các sản phẩm cần giấy phép nhập khẩu có thể đề nghị được cấp từ Bộ Thương mại Myanmar. Chính phủ Myanmar vẫn còn duy trì một danh mục hàng hóa cấm nhập khẩu, tuy nhiên tùy từng thời điểm, đối tác mà các sản phẩm này vẫn có thể được thông quan.

Về yêu cầu đối với bộ hồ sơ nhập khẩu hàng hóa, Cục Hải quan Myanmar yêu cầu nhà nhập khẩu cần cung cấp các loại giấy tờ sau:

- Giấy phép nhập khẩu
- Hoá đơn hàng hóa
- Vận đơn hàng hóa (đường biển hoặc đường không)
- Danh sách đóng gói hàng hóa.
- Giấy chứng nhận và giấy phép khác của các cơ quan chính phủ có liên quan (đối với các sản phẩm hàng hóa có yêu cầu)

Tiêu chuẩn thương mại

Để tham khảo về các tiêu chuẩn thương mại tại Myanmar, các doanh nghiệp có thể tìm kiếm bản dịch tiếng Anh của Luật tiêu chuẩn năm 2014 tại trang web Tiêu chuẩn Myanmar

(http://www.myanmarstandards.org.mm/index.php?option=com_content&view=article&id=33&Itemid=247&lang=en.)

Theo luật có nhiều quy định kỹ thuật trong nhiều lĩnh vực. Thị trường chợ đen rộng lớn của Myanmar, chứa đầy các sản phẩm giả mạo hoặc không đăng ký (đặc biệt là dược phẩm và xe có động cơ) nhập lậu từ các nước láng giềng, làm trầm trọng thêm vấn đề thực thi pháp luật trong áp dụng tiêu chuẩn cho thương mại.

Myanmar trở thành thành viên của Tổ chức Tiêu chuẩn hoá Quốc tế (ISO) vào năm 1957, rút lui năm 1965, và gia nhập lại vào ngày 1/7/2005. Myanmar cũng tham gia vào Ủy ban Tư vấn về Tiêu chuẩn và Chất lượng ASEAN và là tham gia ký kết các Hiệp định khác nhau của ASEAN về các tiêu chuẩn và sự hài hòa hóa quy định.

Trách nhiệm soạn thảo và thực thi các quy định kỹ thuật khác nhau do nhiều cơ quan nhà nước trong nhiều lĩnh vực khác nhau đảm trách, tuy nhiên việc triển khai rất chậm trễ và bất cập do không đủ kinh phí lẫn chuyên môn. Một số cơ quan chịu trách nhiệm như:

- Cục Giao thông đường thủy nội địa trực thuộc Bộ Giao thông Vận tải đã xây dựng và thực thi các tiêu chuẩn về an toàn và vận hành của các phương tiện giao thông thủy lợi (kiểm tra tại chỗ).
- Hiệp hội các kiến trúc sư Myanmar, với sự tham gia của một số thành viên khu vực tư nhân, đang làm việc để xây dựng các tiêu chuẩn xây dựng.

- Cục Quản lý Vận tải đường bộ thuộc Bộ Giao thông Vận tải và Truyền thông: xây dựng các tiêu chuẩn về an toàn và khí thải xe cơ giới (kiểm tra hàng năm).
- Cục Nghiên cứu và Cải tiến (DRI) thuộc Bộ Giáo dục vận hành một thư viện chuẩn cho các tiêu chuẩn quốc gia và quốc tế và là nơi để giải quyết các vấn đề tiêu chuẩn hóa.
- Hội đồng Quản lý Thực phẩm và Dược phẩm của Bộ Y tế (FDBA), giám sát Cục Quản lý Thực phẩm và Dược phẩm Quốc gia (FDA) và các chi nhánh ở cả tỉnh và thành phố. FDBA và FDA chịu trách nhiệm ban hành và thực thi các quy định và tiêu chuẩn trong ngành thực phẩm và dược phẩm (kể cả nhập khẩu).
- Cục Chăm sóc sức khỏe thuộc Bộ Y tế Công cộng, cùng với chính quyền thành phố (hay còn gọi là "Ủy ban Phát triển"), chịu trách nhiệm về việc cấp phép và thực thi các tiêu chuẩn vệ sinh tại các nhà hàng và quầy hàng trong địa phương.
- Ủy ban chứng nhận gỗ của Myanmar (TCCM) là cơ quan quản lý quốc gia theo dõi việc chứng nhận gỗ và phân phối gỗ Myanmar sang thị trường quốc tế.
- Hội đồng phát triển thành phố Yangon (YCDC), chính quyền thành phố Yangon chịu trách nhiệm thiết lập các tiêu chuẩn về trọng lượng và đo lường trong cả nước, cũng như giám sát việc thực thi các tiêu chuẩn này.

Myanmar, cũng như các nước thành viên của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO) được yêu cầu phải thông báo cho WTO tất cả các quy định kỹ thuật đề xuất có thể ảnh hưởng đến thương mại với các nước thành viên khác.

Bộ Y tế điều hành Phòng thí nghiệm Y tế Quốc gia và Phòng Thí nghiệm Quản lý Chất lượng Thực phẩm và Phòng thí nghiệm Quản lý Chất lượng Thuốc. Tất cả các phòng thí nghiệm đều được tài trợ. Nhiệm vụ là đánh giá sự phù hợp, cũng như thực thi các quy định là khác nhau trong lĩnh vực y tế.

Đối với hàng nhập khẩu (và một ít sản phẩm sản xuất trong nước có chất lượng quốc tế), Chính phủ Myanmar thường công nhận các tiêu chuẩn xét nghiệm và chứng nhận từ các tổ chức ở Hoa Kỳ, Châu Âu và Nhật Bản. Do tình trạng hàng giả hoặc kém chất lượng, chính phủ không công nhận giấy chứng nhận sản phẩm từ các nước láng giềng, đặc biệt là Trung Quốc, Thái Lan và Ấn Độ.

Theo Luật Tiêu chuẩn Myanmar, Phòng Công nhận đang soạn thảo các quy định liên quan đến quá trình công nhận với sự trợ giúp của các nhà tư vấn quốc tế. Có thể tìm hiểu thêm chi tiết về chức năng và nhiệm vụ của Cơ quan Công nhận Quốc gia Myanmar (MNAB) thông qua trang web Tiêu chuẩn của Myanmar.

Các luật và quy định liên quan đến các tiêu chuẩn thương mại được công bố với tần suất cáo trên tờ báo của Chính phủ - Tờ New Light, trên Công báo Myanmar cũng như trong tờ Tin tức thương mại của Bộ Thương mại. Tuy nhiên, chính phủ ban hành hầu hết các tiêu chuẩn mới trong nội bộ và không xuất bản chúng thường xuyên thông qua bất kỳ phương tiện truyền thông đại chúng nào. Để tìm hiểu cặn kẽ, các nhà sản xuất và nhà tiếp thị thường phải dựa vào các mối quen biết bên trong chính phủ.

Thông tin liên hệ: Dr. Zar Ni Aung - Giám đốc Cục tiêu chuẩn và chất lượng quốc gia (NSQD), Cục Nghiên cứu và Cải tiến (DRI), Bộ Giáo dục Myanmar: số 6, Kabar

Aye Pagoda Road, Mayangone Township, Yangon, Myanmar. Điện thoại: +95(1)664817, Fax: 067-668033, Email: znaung579@gmail.com

Hiệp định thương mại

Là một thành viên của ASEAN, Myanmar tham gia ký kết và thực thi tất cả các hiệp định trong khu vực ASEAN cũng như các hiệp định thương mại tự do đa phương với Úc, New Zealand, Trung Quốc, Ấn Độ, Nhật Bản và Hàn Quốc. Myanmar cũng tham gia Khu vực Thương mại Tự do ASEAN (AFTA) và đã đồng ý loại bỏ thuế quan trong theo từng bước:

- Giảm 60% tổng số dòng thuế vào năm 2008
- Giảm 80% tổng số dòng thuế vào năm 2012
- Giảm 93% tổng số dòng thuế vào năm 2015
- Giảm 100% tổng số dòng thuế vào năm 2018

Myanmar có các hiệp định thương mại song phương với Bangladesh, Sri Lanka, Trung Quốc, Hàn Quốc, Lào, Malaysia, Philippines, Thái Lan và Việt Nam ở khu vực Châu Á, cũng như với một số nước Đông Âu. Myanmar là thành viên của WTO và Sáng kiến Vịnh Bengal về hợp tác kinh tế kỹ thuật đa ngành (BIMSTEC). Myanmar có các hiệp định thương mại biên giới với Trung Quốc, Ấn Độ, Bangladesh, Thái Lan và Lào. Chính phủ Mianma đã ký một số Biên bản Ghi nhớ để mở rộng thương mại song phương với các nước này. Hoa Kỳ và Myanmar cũng đã ký Hiệp định Khung về Thương mại và Đầu tư vào tháng 5 năm 2013.

Chương 6: Môi trường đầu tư

Trong vài năm vừa qua, chính phủ Myanmar đã áp dụng nhiều biện pháp nhằm thúc đẩy tăng trưởng kinh tế một cách bền vững và trong sạch, bao gồm một tỷ giá hối đoái, giảm các rào cản thương mại, cải cách chính sách thuế và quản lý. Chính phủ thông qua một số các đạo luật mới trong thương mại và đầu tư nhằm phù hợp với các tiêu chuẩn quốc tế, cũng như nới lỏng một số rào cản hành chính để kinh doanh ở Myanmar.

Những tiến bộ đáng kể trong việc củng cố khu vực tài chính và luật cải cách kinh tế đã thu hút đầu tư nước ngoài. Theo Ngân hàng Thế giới, Myanmar đã có tốc độ tăng trưởng 6,5% vào năm 2016 và tăng trưởng dự kiến sẽ đạt 6,9% trong năm 2017/18. Chính phủ đã thông qua Luật Đầu tư vào tháng 10/2016, kết hợp và thay thế Luật Đầu tư nước ngoài năm 2012 và Luật Công dân Myanmar năm 2013. Chính phủ đang trong tiến hành một quá trình tư vấn tương đối rộng rãi để thiết lập các quy định cũng như thi hành các quy định đó.

Trong đầu năm 2017, Cục Quản lý Đầu tư và Doanh nghiệp (DICA) đã thành lập nhiều bộ phận chuyên trách về kêu gọi và hỗ trợ đầu tư cho từng khu vực trên thế giới. Trong báo cáo năm 2017, Ngân hàng Thế giới xếp Myanmar đứng hạng thứ 170 trong số 190 quốc gia về sự thuận lợi trong kinh doanh, tăng từ mức 2016 năm 171. Đây cũng là một phần nhờ cải tiến các quy định, chi phí và các thủ tục liên quan đến việc thành lập công ty mới cũng như cải tiến quy trình cấp phép xây dựng.

Lĩnh vực tài chính của Myanmar vẫn còn kém phát triển, nhưng chính phủ cũng có nhiều nỗ lực cải thiện để Myanmar được loại bỏ khỏi danh sách cần theo dõi của Financial Action Task Force – Ngân hàng thế giới từ tháng 6/2016. Ngay từ khi nhậm chức, chính phủ mới của Myanmar đã phản đối và tuyên bố sẽ tuyên chiến với nạn tham nhũng trong chính phủ, kêu gọi tăng cường sự minh bạch và thu hút đầu tư nước ngoài lớn hơn. Năm 2016, Myanmar xếp hạng 136 trong số 175 quốc gia về Chỉ số Nhận thức Tham nhũng của Tổ chức Minh bạch Thế giới, một sự cải tiến đáng kể so với thời gian trước đây.

Để thúc đẩy và tạo điều kiện thuận lợi cho việc đầu tư trong nước và thu hút đầu tư nước ngoài vào Myanmar, cũng như tạo điều kiện cho khu vực đầu tư tư nhân tiếp cận nhiều lĩnh vực kinh tế hơn, một luật đầu tư mới đã được công bố vào tháng 4/2017. Luật đầu tư mới này nhằm củng cố và thay thế Luật Đầu tư nước ngoài năm 2012 và Luật Đầu tư năm 2013, mặt khác sẽ tạo sân chơi bình đẳng hơn nữa giữa các nhà đầu tư trong và ngoài nước.

Theo luật đầu tư mới, chính phủ cho phép thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) dưới hình thức 100% vốn nước ngoài hoặc liên doanh. Các lĩnh vực mở cửa cho FDI bao gồm sản xuất, dịch vụ, xây dựng cơ sở hạ tầng, kinh doanh bán lẻ và bán buôn. Hơn nữa, các công ty nước ngoài được hưởng ưu đãi thuế trong ba đến bảy năm đầu hoạt động và nhiều hình thức ưu đãi khác về thuế thu nhập hoặc thuế xuất - nhập khẩu.

Các nhà đầu tư thuộc 10 lĩnh vực ưu tiên, bao gồm cả các ngành công nghiệp hỗ trợ xuất khẩu; nhập khẩu các ngành công nghiệp thay thế; logistics; chăm sóc sức khỏe; dịch vụ giáo dục; các dự án nhà ở giá rẻ; phát triển khu công nghiệp; năng lượng; sản

phẩm chăn nuôi và thủy sản; và nông nghiệp, sẽ được một số cơ quan chính thức, như Ủy ban Đầu tư Myanmar (MIC) và bất kỳ cơ quan chính quyền địa phương có chức năng hỗ trợ và ưu tiên. Để biết chi tiết về luật đầu tư mới, vui lòng tham khảo tại website của Cục Quản lý Đầu tư và Công ty của Myanmar (DICA) (<http://www.dica.gov.mm/>). Ngoài ra, chính phủ cũng dự kiến thông qua các cải cách trong bộ luật Công ty của Myanmar.

Ngoài ra, các nhà đầu tư nước ngoài có thể được ưu đãi đầu tư theo Luật các khu kinh tế đặc biệt Myanmar (SEZ) mới, có hiệu lực vào tháng 1/2014. Theo đó, bên cạnh các ưu đãi về miễn giảm thuế thu nhập doanh nghiệp, miễn giảm thuế xuất nhập khẩu, nhà đầu tư có thể thuê đất của chính phủ hoặc của chủ sở hữu tư nhân được uỷ quyền lên đến 50 năm và được gia hạn thêm 25 năm nữa. Cơ quan giám sát SEZ chính là Cơ quan Trung ương của Khu kinh tế đặc biệt Myanmar.

Theo DICA, FDI từ Nhật Bản đạt khoảng 62,6 tỷ USD (tháng 6/2017). Các quốc gia đầu tư FDI chính vào Myanmar là Trung Quốc đại lục (30,3%), Singapore (27,4%) và Hồng Kông (12,2%). Theo kế hoạch phát triển kinh tế quốc gia, chính phủ Myanmar nhắm mục tiêu thu hút FDI là 140 tỷ đô la vào năm 2030.

Khoảng 58% số vốn FDI ở Myanmar được đầu tư vào lĩnh vực dầu khí và điện, trong khi FDI trong các lĩnh vực giao thông vận tải và sản xuất, chiếm 13% và 12% trong tổng số.

Trong số khu kinh tế đặc biệt (SEZs) đang được phát triển ở Myanmar, khu vực kinh tế đặc biệt Thilawa ở ngoại ô Yangon có cơ sở hạ tầng cơ bản hoàn chỉnh hơn rất nhiều. Khoảng 80 nhà đầu tư nước ngoài đã đầu tư vào khu này, một nửa trong đó là các công ty Nhật Bản. Giai đoạn mở rộng giai đoạn hai đang được thực hiện và dự kiến sẽ hoàn thành vào giữa năm 2018.

Trái ngược với các thập kỷ trước, khi phần lớn các khoản đầu tư mà Myanmar nhận được trong những thập kỷ qua đã vào các lĩnh vực tài nguyên thiên nhiên, kể từ năm 2011, đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) đã phần lớn đầu tư vào ngành giao thông vận tải, sản xuất, bất động sản và du lịch.

Myanmar vẫn phải đối mặt với những thách thức trong một số vấn đề then chốt, bao gồm tiếp cận tài chính, quyền sở hữu đất đai, nguồn cung cấp năng lượng và sự sẵn có của đội ngũ lao động có tay nghề. Chi phí vận chuyển tại Myanmar vẫn cao, và các ngân hàng trong nước bị hạn chế trong kết nối với hệ thống tài chính toàn cầu.

Các chuyên gia của Ngân hàng Thế giới cho biết Myanmar vẫn đang phải vật lộn với việc thực thi các hợp đồng, bảo vệ các nhà đầu tư nhỏ, khó khăn trong tiếp cận tín dụng và thủ tục giải quyết tình trạng phá sản. Giải quyết những khó khăn chính này là rất quan trọng để đảm bảo một môi trường kinh doanh công bằng và minh bạch, trong đó tất cả các doanh nghiệp đều có thể phát triển và tạo việc làm.

Trong những năm sắp tới, các chuyên gia đang đánh giá cao và kỳ vọng vào các ngành sản xuất, nông nghiệp và du lịch sẽ tăng trưởng và thu hút thêm FDI khi mà Myanmar ngày càng hội nhập sâu rộng với nền kinh tế toàn cầu. Các nhà đầu tư nước ngoài đang tìm kiếm các cơ hội đầu tư trong lĩnh vực giao thông vận tải, sản xuất, bất động sản và năng lượng/điện. Ngoài ra, với vị trí của Myanmar, sự đa dạng và giàu có của

tài nguyên thiên nhiên, cũng như quyết tâm cải cách chính trị và kinh tế của chính phủ, giới đầu tư quốc tế lạc quan về tốc độ tăng trưởng và cơ hội trong vài năm tới.

Số liệu về môi trường đầu tư của Myanmar trong năm 2016

- Chỉ số nhận thức về tham nhũng (Tổ chức minh bạch quốc tế): xếp thứ 136/175 quốc gia
- Chỉ số thuận lợi trong kinh doanh (Ngân hàng thế giới): 170/190 quốc gia
- GNI bình quân đầu người (Ngân hàng thế giới): 1.160 USD

Mở cửa đầu tư nước ngoài và các hạn chế

Myanmar mở cửa rộng rãi cho tất cả các nhà đầu tư nước ngoài. Năm 2016 Myanmar đã thông qua Luật Đầu tư mới (Myanmar Investment Law - MIL) và có hiệu lực từ ngày 1/4/2017 nhằm thu hút thêm đầu tư từ các doanh nghiệp trong và ngoài nước. MIL nhằm mục đích đơn giản hóa các quy tắc, quy định về đầu tư và phù hợp với các tiêu chuẩn của quốc tế. Chính phủ đã tích cực tìm kiếm lời khuyên của các chuyên gia và luật sư quốc tế và tổ chức các cuộc tham vấn trong cộng đồng các nhà đầu tư, doanh nghiệp để giúp soạn thảo các quy tắc và quy định. Myanmar cũng có ba Khu kinh tế đặc biệt để khuyến khích phát triển và đầu tư và đang tiếp tục mở rộng các khu kinh tế này trong tương lai.

Cục Quản lý Đầu tư và Doanh nghiệp (DICA) là cơ quan xúc tiến đầu tư của Myanmar. Một trong những vai trò của DICA là khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi cho đầu tư trong và ngoài nước bằng cách cung cấp thông tin, thúc đẩy sự phối hợp và mạng lưới giữa các nhà đầu tư và giới thiệu các dự án mới ở Myanmar, việc này mang lại lợi ích cho cả quốc gia và cộng đồng doanh nghiệp.

Chính phủ cam kết với các công ty nước ngoài sẽ duy trì đối thoại với các nhà đầu tư. Luật Đầu tư năm 2016 bao gồm các điều khoản nhằm không chế và phạt các công ty không triển khai dự án theo giấy phép được cấp. DICA đã tổ chức các cuộc tham vấn với các công ty nhằm soạn thảo các quy định của MIL. Các ý kiến đóng góp và đề xuất được xem xét và đưa vào áp dụng tùy theo tính chất và thực tiễn tại Myanmar. Có nhiều đường dây liên lạc giữa các cấp chính quyền với các nhà đầu tư nhằm tháo gỡ triệt để các khó khăn vướng mắc.

Trong Luật đầu tư, Myanmar cũng quy định những loại hình hoạt động đầu tư mà do chính phủ đứng ra thực hiện các liên doanh, không cho phép nhà đầu tư tư nhân tham gia thực hiện khi liên doanh với các công ty tư nhân ở Myanmar, và hoạt động đầu tư phải tuân theo một số các quy định cụ thể (ví dụ phải có sự cho phép của các Bộ có liên quan đến dự án).

Để thành lập một công ty hoặc đăng ký kinh doanh tại Myanmar, nhà đầu tư có thể đăng ký theo Đạo luật Công ty 1914 hoặc đăng ký với Ủy ban đầu tư Myanmar - MIC theo Luật đầu tư mới (MIL). Ngoài ra các nhà đầu tư có thể đăng ký theo Luật Khu kinh tế đặc biệt năm 2014 để hoạt động trong các Khu kinh tế. Theo MIL, chỉ những nhà đầu tư tham gia vào các hoạt động kinh doanh sau đây phải nộp đề xuất cho MIC và xin giấy phép: các hoạt động kinh doanh/đầu tư mang tính chiến lược cho Liên bang; các dự án đầu tư có vốn lớn; các dự án có tiềm năng và có ích cho môi trường

và cho cộng đồng địa phương; hoạt động kinh doanh/hoạt động đầu tư sử dụng đất, nhà xưởng thuộc sở hữu nhà nước; và/hoặc các hoạt động kinh doanh/hoạt động đầu tư được Chính phủ yêu cầu phải nộp hồ sơ lên MIC.

Luật Doanh nghiệp Nhà nước có hiệu lực từ tháng 3/1989 vẫn có hiệu lực. Luật cũng quy định một số hoạt động đầu tư và kinh doanh nhất định. Luật này cũng quy định các doanh nghiệp nhà nước có quyền duy nhất để thực hiện các hoạt động kinh tế, bao gồm như khai thác gỗ, dầu khí, ngân hàng và bảo hiểm, truyền tải và điện. Tuy nhiên hiện nay trên thực tế khu vực này đã mở cửa cho các nhà đầu tư khu vực tư nhân tham gia hoạt động, ví dụ theo Luật vận tải đường sắt 2016, đã cho phép các công ty nước ngoài tham gia đầu tư và vận hành, kể cả hình thức đầu tư hợp tác công – tư (PPP).

Nói rộng hơn, MIC đã cấp nhiều giấy phép đầu tư ngoại lệ cho phép liên doanh hoặc cấp giấy phép đặc biệt trong lĩnh vực ngân hàng (trước đây chỉ dành cho các nhà đầu tư trong nước), khai thác mỏ, khai thác dầu khí và khí tự nhiên, viễn thông, phát thanh, truyền hình và dịch vụ vận tải hàng không.

Theo quy định được DICA phổ biến, đăng ký là bước đầu tiên mà một doanh nhân sẽ phải thực hiện trước liên doanh với một công ty địa phương hoặc đầu tư vào Myanmar. Theo Đạo luật của Công ty Myanmar năm 1914 và Đạo luật Công ty Đặc biệt năm 1950, nhà đầu tư có thể được đăng ký thành lập công ty tư nhân hoặc công ty đại chúng của công dân Myanmar; hoặc là công ty tư nhân hoặc công ty đại chúng của nước ngoài; hoặc liên doanh với nhà đầu tư trong nước; hoặc là một tổ chức phi lợi nhuận. Các bước đầu tiên các nhà đầu tư cần làm tại DICA là kiểm tra danh tính công ty (có sẵn danh bạ tại DICA) và điền mẫu đăng ký, nộp hồ sơ và đóng một số các loại phí theo quy định công khai.

MIC có trách nhiệm xác minh và phê duyệt các dự án đầu tư cũng như thường xuyên đưa ra các thông báo cụ thể. MIC bao gồm các đại diện và chuyên gia từ các bộ, ban ngành của chính phủ và các cơ quan chính phủ và phi chính phủ. Các công ty có thể sử dụng trang web của DICA để lấy thông tin về các yêu cầu đối với các đơn xin cấp phép của MIC và đệ trình lên MIC. Nếu hồ sơ đáp ứng các tiêu chí sẽ được chấp thuận trong vòng 15 ngày. Sau đó MIC sẽ xem xét đề xuất và đưa ra quyết định trong vòng 90 ngày. Vào tháng 3/2016, MIC đã ban hành quy định cho phép chính phủ cấp tiêu bang và cấp vùng được phép phê duyệt các dự án đầu tư có số vốn dưới 5 triệu USD. Với những dự án như vậy không cần phải có sự chấp thuận của MIC.

Năm nay, DICA đã thành lập các cơ quan chuyên trách để hỗ trợ cho các công ty nước ngoài đầu tư vào Myanmar. Để thu hút các nhà đầu tư nước ngoài và trong nước, MIC đã phân chia các vùng thành ba khu: ít phát triển; phát triển vừa và phát triển. Các nhà đầu tư sẽ được miễn thuế bảy năm, năm năm hoặc ba năm khi họ đầu tư vào những lĩnh vực tại các khu tương ứng. Tổng cộng có 166 thị trấn thuộc khu vực kém phát triển nhất.

Các hiệp định đầu tư song phương và hiệp định về thuế.

Miền Điện đã ký và phê chuẩn một số thỏa thuận đầu tư song phương với Trung Quốc, Ấn Độ, Nhật Bản, Philippines, và Thái Lan, đồng thời ký kết các thỏa thuận

đầu tư song phương với Israel, Lào, Hàn Quốc và Việt Nam. Myanmar tham gia đàm phán hiệp định đầu tư với Bangladesh, Trung Quốc, Iran, Mông Cổ, Nga và Serbia.

Là thành viên chính thức của ASEAN, Myanmar cũng là một bên tham gia vào Hiệp định Đầu tư toàn diện ASEAN, cũng như Hiệp định Thương mại Tự do ASEAN-Úc-New Zealand, Hiệp định Thương mại Tự do ASEAN-Hàn Quốc và Hiệp định Thương mại Tự do Trung Quốc-ASEAN. Tất cả các hiệp định đề có những quy định nhằm bảo vệ cho các nhà đầu tư nước ngoài đủ tiêu chuẩn vào Myanmar.

Myanmar có các hiệp định thương mại song phương với Bangladesh, Sri Lanka, Trung Quốc, Hàn Quốc, Lào, Malaysia, Philippines, Thái Lan và Việt Nam ở khu vực Châu Á, cũng như với một số nước Đông Âu.

Hệ thống luật pháp

Hệ thống luật pháp của Myanmar vẫn thiếu minh bạch. Nhiều bộ, cơ quan chính quyền cùng tham gia tham vấn trước khi ban hành dự luật hoặc ban hành các quy định mới. Chẳng hạn, Luật Đầu tư năm 2016 đã trải qua ba vòng lấy ý kiến công chúng trước khi trình. Mặc dù không có quy định pháp lý về việc phải lấy ý kiến công chúng trước khi trình quốc hội, nhưng với 75% nghị sĩ được bầu là đại diện cho các tầng lớp cử tri, cùng với một xã hội ngày càng mở cũng như dân số trẻ, năng động, đi kèm với những tiến bộ trong tự do báo chí, đã dẫn đến nhiều cuộc thảo luận công khai về các luật và quy định sắp được đệ trình và công bố. Chính phủ Myanmar công bố thông tin trực tuyến trên các trang web của chính phủ và đã thiết lập các trang web thông qua đó các doanh nghiệp có thể truy cập thông tin thương mại. Bộ Thương mại xuất bản Tạp chí Thương mại hàng tuần và một cuốn sách Thông tin Thương mại hàng tháng cung cấp thông tin liên quan đến thương mại và trong tháng 5/2016 đã đưa vào vận hành Cổng Thông tin Thương mại Quốc gia.

Myanmar từng bước tham gia tích cực trong các tổ chức về minh bạch và chống tham nhũng quốc tế, đặc biệt là trong các lĩnh vực khai khoáng mỏ. Ngày 26/5/2016, Bộ Thương mại Myanmar đã đưa vào vận hành Cổng thông tin Thương mại quốc gia và Kho dữ liệu quốc gia mới, được xây dựng trên một nền tảng trực tuyến với tất cả các luật, quy trình, hình thức và các đầu mối hỗ trợ về thương mại của Myanmar. Cổng thông tin ra đời cho thấy chính phủ Myanmar ngày càng đẩy mạnh tính minh bạch và công khai, dần đáp ứng đầy đủ các điều kiện và quy định của các hiệp định thương mại song phương và đa phương mà Myanmar tham gia, cũng như đáp ứng các quy định của WTO về tính minh bạch.

Hệ thống pháp luật của Myanmar là sự kết hợp độc đáo giữa luật Myanmar sau độc lập với các luật định theo tập quán, luật pháp của Anh (là nước cai trị Myanmar trước đây) và các đạo luật khác tồn tại trước khi độc lập. Trong trường hợp không có điều luật quy định cụ thể, tòa án sẽ áp dụng luật chung của Myanmar, là bộ luật dựa trên nhiều đạo luật, mà phần lớn sử dụng từ bộ luật Anh quốc được thông qua và đúc kết theo thời gian. Mỗi tiểu bang và vùng của Myanmar có Tòa án tối cao, dưới đó là các cấp tòa thấp hơn quận và thị trấn. Các thẩm phán Tòa án Tối cao được Tổng thống bổ nhiệm.

Tổng chương lý (Bộ trưởng tư pháp) thực thi các tiêu chuẩn của quá trình tố tụng

trong hệ thống tư pháp và quản lý đội ngũ các công tố viên với nhiệm vụ thực hiện công việc kiểm tra hệ thống tư pháp hình sự một cách độc lập. Bộ Nội vụ, với lực lượng cảnh sát hoạt động dưới sự chỉ đạo của một bộ trưởng được chỉ định bởi Tổng tư lệnh nhưng báo cáo trực tiếp với Tổng thống, là cơ quan này trực tiếp đưa các vụ án ra tòa. Mặc dù các công ty nước ngoài có quyền kiện và tự bảo vệ mình trước tòa án địa phương nhưng vẫn có những quan ngại về sự công bằng và thiếu độc lập của hệ thống tòa án Myanmar. Để phân nào giải quyết và trấn an các lo lắng của giới đầu tư, chính phủ Myanmar tham gia công ước về công nhận và thi hành các quyết định của trọng tài kinh tế nước ngoài (Công ước New York) và thông qua áp dụng Luật trọng tài vào năm 2016. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều rủi ro và bất cập khi thực hiện các vụ khiếu kiện kinh tế tại Myanmar cho dù chính phủ đang tiếp cận và đáp ứng đầy đủ hơn theo các điều kiện quốc tế.

MIC đóng vai trò chủ đạo trong việc quản lý đầu tư nước ngoài và phê duyệt tất cả các dự án đầu tư, ngoại trừ các dự án đầu tư vào các khu kinh tế đặc biệt do Cơ quan Trung ương quản lý, được thành lập theo Luật Khu kinh tế đặc biệt. Các liên doanh giữa các nhà đầu tư nước ngoài và các doanh nghiệp nhà nước là trách nhiệm của các bộ ngành có liên quan.

Luật đầu tư Myanmar (MIL) liệt kê tất cả các thủ tục mà MIC phải thực hiện nhằm quản lý các dự án đầu tư nước ngoài. Phê duyệt các dự án đầu tư phải được thực hiện trên cơ sở xét duyệt từng trường hợp cụ thể. MIC đánh giá các đề xuất trong dự án đầu tư nước ngoài và quy định các điều khoản và điều kiện trong giấy phép đầu tư. Để có được giấy phép đầu tư, nhà đầu tư phải gửi cho MIC một bộ hồ sơ theo mẫu quy định kèm theo tài liệu khác bao gồm các chi tiết về hoạt động dự kiến và bảng kê thuyết minh độ tin cậy về tài chính của nhà đầu tư; các báo cáo tài chính trong 2 tài chính gần nhất, hoặc các bản sao của bảng cân đối tài chính của công ty mẹ cũng như lợi nhuận trong hai năm tài chính vừa qua, được Đại sứ quán Myanmar tại nước sở tại công nhận. MIC chấp nhận hoặc từ chối hồ sơ dự án trong vòng 15 ngày và quyết định chấp thuận đề xuất trong vòng 60 ngày.

MIC không chấp nhận các dự án đầu tư nước ngoài mà không thông qua MIC, ví dụ các liên doanh với các doanh nghiệp do quân đội kiểm soát vẫn phải được yêu cầu thông qua chấp thuận của MIC và tuân theo các quy tắc tương tự như các dự án đầu tư khác. Một khi đã được cấp phép đầu tư, các công ty nước ngoài có thể đăng ký thành lập các công ty của họ tại Myanmar, sử dụng giấy phép để xin thị thực lưu trú, thuê ô tô và bất động sản và xin giấy phép xuất nhập khẩu từ Bộ Thương mại. Với các dự án đăng ký tại địa phương mà không có giấy phép của MIC, sẽ không có quyền nhận các quyền lợi và ưu đãi được quy định trong MIL.

Luật cạnh tranh được Myanmar thông qua vào ngày 24/2/2015 và có hiệu lực vào ngày 24/2/2017. Mục tiêu của luật là nhằm bảo vệ các công ty, chống lại các hành vi độc quyền, hạn chế cạnh tranh không lành mạnh, ngăn chặn sự lạm dụng vị trí thống lĩnh thị trường bằng cách đưa ra các quy định rõ về mức phạt và chế tài đối với các hành vi không đúng luật. Luật cạnh tranh quy định rõ bốn loại hành vi vi phạm có thể bị xử phạt: hành vi hạn chế cạnh tranh (áp dụng cho tất cả mọi người); hành vi dẫn đến độc quyền (chỉ áp dụng đối với doanh nhân); hành vi cạnh tranh không lành mạnh (chỉ áp dụng đối với doanh nhân); và kết hợp kinh doanh như sáp nhập.

Luật đầu tư Myanmar quy định rõ không thực hiện quốc hữu hoá tài sản của các công ty nước ngoài trong suốt thời gian đầu tư. Ngoài ra, cũng đảm bảo việc hoạt động sản xuất kinh doanh ổn định mà không bị chấm dứt mà không có lý do chính đáng, và sau khi thời hạn đầu tư chấm dứt, nhà đầu tư được cam kết rút hết phần vốn bằng ngoại tệ đã bỏ ra thực hiện.

Đạo luật Công ty mới đang được Quốc hội xem xét dự định sẽ thay thế Đạo luật của Công ty Myanmar năm 1914. Theo luật mới, các công ty muốn đổi tên hoặc thay đổi lĩnh vực kinh doanh phải được sự cho phép của các cấp có thẩm quyền như tòa án. Ngoài ra, luật mới cũng đơn giản hoá yêu cầu đối với các doanh nghiệp nhỏ và vừa, doanh nghiệp gia đình, cải thiện các tiêu chuẩn quản trị doanh nghiệp và loại bỏ các quy định lỗi thời, dự kiến cũng sẽ cho phép các nhà đầu tư nước ngoài nắm giữ một tỷ lệ phần trăm cổ phần trong các công ty Myanmar. Các nhà chức trách hy vọng điều này sẽ làm cho các công ty trong nước dễ dàng thu hút được sự đầu tư về tài chính cũng như về công nghệ từ các tập đoàn quốc tế. Tổng giám đốc của DICA cho biết các công ty có vốn đầu tư nước ngoài sẽ được xem là các công ty sở hữu nước ngoài nếu mức sở hữu vượt quá 35%, nhưng Bộ Tài chính và Kế hoạch có thể thay đổi tỷ lệ này khi nền kinh tế phát triển hơn. Luật này cũng cho phép người nước ngoài tham gia mua bán cổ phiếu trên thị trường chứng khoán Yangon.

Hiện nay, Myanmar không tham gia các tiến trình giải quyết tranh chấp theo các quy định của WTO. Luật Trọng tài ra đời năm 2016 nhằm thực thi các quyết định của tòa án tại Myanmar. Theo Luật Trọng tài, các phán quyết trọng tài nước ngoài có thể được thi hành nếu chúng là kết quả của một tranh chấp thương mại và được thực hiện tại nơi được điều chỉnh bởi các công ước quốc tế liên quan đến Myanmar và được Tổng thống thông báo trong Công báo Nhà nước. Nếu tòa án Myanmar đồng ý với phán quyết thì sẽ thi hành như thể là một sắc lệnh của một tòa án Myanmar. Mặc dù các nhà quan sát lưu ý rằng vẫn còn những vấn đề cần giải quyết, song Luật Trọng tài đã đưa hệ thống luật của Myanmar đến gần hơn với các tiêu chuẩn và luật pháp quốc tế.

Chính sách khuyến khích nền công nghiệp

Các bộ và cơ quan khác nhau được thực hiện xúc tiến đầu tư vào các lĩnh vực khác nhau (ví dụ như Bộ Du lịch và Khách sạn có trách nhiệm khuyến khích đầu tư vào lĩnh vực du lịch), mặc dù DICA chính thức được uỷ nhiệm điều phối việc xúc tiến đầu tư cho MIL. DICA có trách nhiệm khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi cho các nhà đầu tư nước ngoài bằng cách cung cấp thông tin, thúc đẩy sự phối hợp giữa các nhà đầu tư, và giới thiệu những cơ hội mới ở Myanmar, có lợi cho cả đất nước và cộng đồng doanh nghiệp. Hiện tại văn phòng chính của DICA ở Yagon, nhưng có 9 chi nhánh trên cả nước bao gồm Patheingyi, Monywa, Dawei, Taunggyi, Mawlamyine và Mandalay, Hpa-an, Bago, Nay Pyi Taw. DICA đang đặc biệt quan tâm đến việc thu hút FDI trong các ngành công nghiệp sử dụng nhiều lao động; nông nghiệp và các ngành liên quan bao gồm các sản phẩm được sản xuất từ nguyên liệu nông nghiệp, xây dựng nông nghiệp, xây dựng và thiết bị nặng; và các dự án có lợi cho cơ sở hạ tầng bao gồm vận tải, năng lượng và sản xuất. DICA thường tổ chức các hội nghị, hội thảo, hội chợ đầu tư và các sự kiện khác để thúc đẩy đầu tư.

Luật Khu kinh tế Myanmar cũng có các ưu đãi đầu tư nhất định. Theo luật, các nhà

đầu tư nằm trong Khu kinh tế đặc biệt (SEZ) có thể xin miễn thuế thu nhập trong năm đầu kể từ ngày bắt đầu hoạt động thương mại, tiếp theo là giảm 50% thuế trong năm tiếp theo. Theo luật, nếu lợi nhuận trong giai đoạn 5 năm tiếp theo (năm thứ 11 kể từ khi bắt đầu đầu tư) được tái đầu tư trong vòng một năm, các nhà đầu tư có thể nộp đơn xin giảm 50% mức thuế thu nhập đối với lợi nhuận thu được từ các khoản tái đầu tư. Vào ngày 27/8/2015, Bộ Kế hoạch và Phát triển Kinh tế quốc gia đã ban hành các quy định mới về SEZ bao gồm việc thành lập Bộ phận Dịch vụ một cửa để giảm bớt các thủ tục cho các doanh nghiệp đầu tư vào Khu kinh tế mở, cấp thị thực nhập cảnh, cấp giấy chứng nhận xuất xứ, thu thuế và các loại phí, phê duyệt giấy phép lao động và/hoặc cấp phép xây dựng nhà máy và các khoản đầu tư khác.

Theo quy định, các nhà đầu tư nước ngoài phải tuyển dụng ít nhất 25% lao động có tay nghề của họ từ lực lượng lao động địa phương trong hai năm đầu đầu tư. Tỷ lệ này tăng lên 50% trong năm thứ ba và thứ tư, và 75% trong năm thứ năm và thứ sáu. Các nhà đầu tư cũng phải nộp báo cáo cho MIC với các thông tin chi tiết về quá trình đào tạo tay nghề để nâng cao kỹ năng làm việc của công dân Myanmar.

Bảo vệ quyền sở hữu.

MIL quy định bất kỳ nhà đầu tư nước ngoài nào khi nhận giấy phép đầu tư cũng có thể tiến hành ký hợp đồng thuê đất dài hạn với tư nhân, hoặc với các cơ quan chính phủ trong trường hợp đất thuộc sở hữu nhà nước. Sau khi được cấp Giấy phép hoặc Giấy xác nhận, nhà đầu tư nước ngoài có thể ký kết hợp đồng thuê với thời hạn ban đầu tối đa là 50 năm (với khả năng kéo dài thêm hai kỳ là 10 năm). Riêng tại một số vùng sâu vùng xa có thể MIC cho phép sử dụng đất hoặc thuê đất lâu hơn để thúc đẩy sự phát triển.

Tuy nhiên, với các dự án có quy mô quỹ đất lớn thì các nhà đầu tư vẫn còn gặp khó khăn vì thường đây là khu vực đất thuộc quân đội quản lý, rất khó đàm phán hoặc thương lượng nếu các dự án này không phải do bên quân đội làm chủ đầu tư.

Vào tháng 1/2016, chính phủ Myanmar công bố Chính sách Sử dụng đất Quốc gia đã được quốc hội thông qua. Chính sách bao gồm các điều khoản đảm bảo sử dụng đất với các cơ chế nhằm bảo vệ môi trường và phát triển xã hội hiệu quả; nâng cao sự tham gia của cộng đồng vào quá trình ra quyết định liên quan đến quy hoạch sử dụng đất; nâng cao khả năng tiếp cận của công chúng với các thông tin chính xác liên quan đến quản lý sử dụng đất. Chính sách này sẽ được cập nhật 5 năm một lần nếu cần thiết và có quy định một khi luật đất đai mới của quốc gia sẽ được soạn thảo và ban hành thì vẫn phải dựa trên nội dung quy định của chính sách này. Chính sách này cũng được sử dụng để hướng dẫn việc thực thi một cách hài hòa các luật, quy định hiện hành liên quan đến đất đai trong nước.

Quốc hội Myanmar đã thông qua Luật Chung cư vào ngày 22/1/2016. Luật quy định người nước ngoài có thể mua đến 40 phần trăm các căn hộ chung cư từ tầng 6 trở lên của tòa nhà. Theo luật mới, chủ sở hữu nhà chung cư sẽ có quyền sở hữu chung của cả đất và căn hộ. Tuy nhiên, các nhà chung cư mới xây dựng ở Yagoon sẽ không đáp ứng các tiêu chí được quy định trong luật vì hầu hết các dự án do các nhà đầu tư nước ngoài đầu tư vào đất của chính phủ theo phương thức xây dựng - vận hành - chuyển giao (BOT). Những dự án đầu tư liên doanh giữa tư nhân và công chúng như vậy

không thể coi là nhà chung cư theo luật mới. Bộ Xây dựng đang soạn thảo các bộ quy tắc để thích ứng với thực tế.

Theo Luật Chuyển nhượng bất động sản năm 1987, việc thế chấp bất động sản bị cấm nếu người nước ngoài, công ty nước ngoài hoặc ngân hàng nước ngoài đứng ra thế chấp.

Myanmar đang cải thiện việc bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ. Các luật và quy định về bằng sáng chế, nhãn hiệu, kiểu dáng công nghiệp, bản quyền đã cũ và thiếu sót, do đó, không có bảo hộ pháp lý ở Myanmar cho bản quyền nước ngoài. Ngoài ra, Myanmar không có luật về nhãn hiệu, mặc dù có thể đăng ký nhãn hiệu.

Myanmar không có tòa án tư pháp đặc biệt giải quyết các vấn đề quyền sở hữu trí tuệ. Các tranh chấp liên quan đến vi phạm quyền sở hữu trí tuệ được điều chỉnh bởi các quy tắc chung về thủ tục tố tụng dân sự và hình sự. Tương tự, không có cơ quan nào chịu trách nhiệm giám sát việc quản lý, đăng ký và thực thi quyền sở hữu trí tuệ. Myanmar đang cố gắng giải quyết những thiếu sót về pháp lý này và mức độ vi phạm bản quyền ngày càng nhiều ở Myanmar.

Sau khi Myanmar tham gia vào ASEAN vào năm 1997, chính phủ nước này đã đồng ý cải cách luật sở hữu trí tuệ theo Hiệp định khung ASEAN về Hợp tác Sở hữu Trí tuệ. Bộ Giáo dục, với sự tham vấn của các bên liên quan bên ngoài và các chuyên gia, đã soạn thảo bốn bản luật sở hữu trí tuệ mới về nhãn hiệu, bản quyền, bằng sáng chế và kiểu dáng công nghiệp nhằm tạo ra một khung pháp lý hiện đại, toàn diện về quyền sở hữu trí tuệ và cải thiện môi trường kinh doanh của Myanmar.

Để cải thiện tình hình, Myanmar đã thành lập Văn phòng Sở hữu Trí tuệ Quốc gia để giám sát việc tuân thủ luật sở hữu trí tuệ và có trách nhiệm phát triển hơn nữa các chính sách và các quy định về sở hữu trí tuệ. Ngoài ra, WTO cũng đã trì hoãn thực thi Hiệp định TRIPs đối với các nước kém phát triển nhất – trong đó có Myanmar – cho đến năm 2021.

Lĩnh vực tài chính

Myanmar có thị trường chứng khoán và thị trường trái phiếu rất nhỏ. Các ngân hàng là những người mua trái phiếu chính phủ phát hành bởi Ngân hàng Trung ương Myanmar. Ngân hàng Trung ương phát hành trái phiếu kho bạc chính phủ với kỳ hạn hai, ba và năm năm.

Chính phủ Myanmar mở Sở Giao dịch Chứng khoán Yangon vào ngày 9/12/2015 và đến ngày 25/3/2016 mới có công ty đầu tiên được niêm yết và đến nay cũng chỉ một vài công ty khác được niêm yết. Japan Exchange Group and Daiwa Securities Group là các tổ chức hỗ trợ đã giúp khai trương sàn giao dịch chứng khoán, có sở hữu tổng cộng 49% thị phần chứng khoán, và 51% còn lại thuộc sở hữu của Ngân hàng trung ương Myanma.

Vào ngày 30/7/ 2013, Luật Giao dịch Chứng khoán có hiệu lực và thành lập một ủy ban chứng khoán và giao dịch nhằm hỗ trợ việc cấp phép cho các doanh nghiệp chứng khoán (như giao dịch, môi giới, bảo lãnh phát hành, tư vấn đầu tư và đại diện của công ty). Các công ty nước ngoài sẽ không thể niêm yết tại thị trường chứng khoán Yangon

cho đến khi chính phủ Myanmar thông qua và cập nhật Luật Doanh nghiệp và Myanmar cũng cần áp dụng, thực hiện và thực thi các thông lệ như các quy tắc về công bố thông tin của công ty, và quyền bỏ phiếu của người nắm giữ cổ phần...

Các ngân hàng tại Myanmar tiếp tục phải đối mặt với một số hạn chế đáng kể về quy định hạn chế sự phát triển của khu vực tài chính chính thức. Ngân hàng Trung ương Myanmar có nhiệm vụ giám sát và điều hành cho ngành ngân hàng. Mục tiêu chính sách của Ngân hàng Trung ương bao gồm ổn định giá cả trong nước, ổn định tài chính và hệ thống thanh toán hiệu quả cũng như chịu trách nhiệm phê duyệt ngân hàng mới và giám sát hoạt động của hệ thống các ngân hàng tại. Năm 2013, Luật Ngân hàng Trung ương đã quy định Ngân hàng Trung ương phải độc lập với Bộ Tài chính.

Vào tháng 10/2014, chính phủ Myanmar đã cấp giấy phép thành lập ngân hàng cho chín ngân hàng nước ngoài, cho phép mỗi ngân hàng thành lập một chi nhánh và cung cấp các khoản vay cho các công ty nước ngoài. Cả chín ngân hàng đều bắt đầu hoạt động vào cuối tháng 10/2015. Vào giữa tháng 12/2015, chính phủ Miến Điện đã thông báo đợt cấp phép ngân hàng nước ngoài thứ hai, nhằm tăng cường sự hiện diện của các ngân hàng có trụ sở tại nhiều quốc gia khác nhau và vào đầu tháng 3/2016 Ngân hàng Trung ương Myanmar đã cấp giấy phép mới cho các ngân hàng của Ấn Độ, Hàn Quốc, Đài Loan và Việt Nam. Các ngân hàng nước ngoài bị hạn chế cung cấp các khoản vay và phải hợp tác với các ngân hàng trong nước để cho các công ty trong nước vay bằng đồng nội tệ.

Trong lĩnh vực ngân hàng Myanmar, khoản tín dụng được gia hạn thông qua các khoản vay không quá 12 tháng, là thời gian tối đa mà Ngân hàng Trung ương cho phép. Theo nhiều cuộc khảo sát kinh doanh, các công ty không đủ điều kiện để tiếp cận với các nguồn tín dụng chính thức và đây là trở ngại lớn nhất cho việc kinh doanh ở Myanmar.

Kể từ năm 2012, Ngân hàng Trung ương Myanmar điều hành việc quản lý của đồng kyat ở Myanmar. Mặc dù tỷ giá được xác định bằng đấu giá hàng ngày tại Ngân hàng Trung ương Myanmar, nhưng trên thị trường tự do thường bán ngoại hối ở mức bất hợp pháp ngoài biên độ lên đến 0,8% so với tỷ lệ hàng ngày của Ngân hàng Trung ương.

Theo MIL, nhà đầu tư nước ngoài có quyền chuyển ngoại tệ về nước. Nhà đầu tư nước ngoài được phép chuyển ngoại tệ ra nước ngoài thông qua các ngân hàng được phép kinh doanh theo tỷ giá hiện hành. Các ngân hàng bắt đầu giới thiệu các dịch vụ chuyển tiền từ năm 2012. Theo các chuyên gia, lượng ngoại tệ được chuyển thông qua các ngân hàng đang tăng nhanh về số lượng cũng như tần suất.

Tuy nhiên, cho dù có nhiều ngân hàng nước ngoài được cấp phép hoạt động tại Myanmar, trên thực tế, việc chuyển tiền trong hoặc ngoài Myanmar vẫn còn rất khó khăn, vì nhiều ngân hàng quốc tế đã chậm cập nhật những quy định bị cấm trong nội địa Myanmar. Phần lớn các giao dịch ngoại tệ được thực hiện thông qua các ngân hàng tại Singapore.

Những khó khăn do hệ thống ngân hàng chính thống dẫn đến việc tiếp tục sử dụng các nguồn tài chính không chính thống. Mặc dù các nguồn không chính thức thường phải chịu mức lãi suất cao hơn, nhưng họ cung cấp một dịch vụ thay thế cho các dịch

vụ cho vay hạn chế do các ngân hàng cung cấp, họ chỉ cung cấp tín dụng ngắn hạn trên cơ sở giới hạn và bắt buộc cần phải có tài sản thế chấp. Kiểu hối cũng thường được thực hiện thông qua một mạng lưới tài chính phi chính thức phát triển tốt (thường được gọi là "Hệ thống Hundu").

Tuy Myanmar vẫn đang phát triển, hệ thống tài chính vẫn còn phải cập nhật, nhưng Myanmar hiện đang là quốc gia hấp dẫn về rửa tiền do hệ thống pháp luật còn yếu kém, hệ thống tài chính chưa minh bạch và chưa tham gia các công ước quốc tế về rửa tiền.

Myanmar đã ban hành luật chống rửa tiền vào ngày 14/3/2014 và ban hành các quy tắc liên quan vào ngày 11/9/2015. Cơ quan Tình báo Tài chính (FIU) của Myanmar là cơ quan điều tra và hành động pháp lý. FIU hiện là một phần của lực lượng cảnh sát Myanmar thuộc Bộ Nội vụ. FIU hiện đang xây dựng năng lực để trở thành một đơn vị độc lập.

Doanh nghiệp nhà nước

Doanh thu từ các DNNN đóng góp khoảng 40% tổng doanh thu của Myanmar. Vào tháng 7/2016, chính phủ ban hành 12 chính sách kinh tế bao gồm cải cách DNNN và tư nhân hóa các DNNN, cho phép khu vực tư nhân tiếp quản để tạo ra các cơ hội việc làm. Trong năm 2017, Myanmar đã có nhiều minh bạch hơn trong hoạt động kinh doanh sản xuất của các doanh nghiệp thuộc quyền sở hữu nhà nước. Bên cạnh đó, số liệu thống kê của các DNNN thuộc các bộ tương ứng đều được báo cáo định kỳ và công bố rộng rãi ra công chúng, tuy nhiên các báo cáo này thường chỉ được biên tập bằng tiếng Myanmar.

Bắt đầu từ năm 2012, chính phủ Myanmar bắt đầu thực hiện các bước để cắt giảm sự hỗ trợ của chính phủ đối với các DNNN và bắt buộc các doanh nghiệp này phải cạnh tranh hơn thông qua các liên doanh. Việc này bao gồm giảm các khoản trợ cấp ngân sách để tài trợ cho các yêu cầu về nguyên liệu thô của các DNNN. Chính phủ Myanmar đã thực hiện theo hướng hợp tác công tư, công ty hóa, và tư nhân hóa. Myanmar không tham gia Hiệp định Mua sắm Chính phủ (GPA) trong khuôn khổ của WTO.

Các DNNN có thể đảm bảo các khoản vay từ các ngân hàng quốc doanh, với sự chấp thuận của chính phủ với lãi suất 4%. Trái lại các doanh nghiệp tư nhân buộc phải thế chấp đất đai hoặc bất động sản khác để được xem xét cho vay. Tuy nhiên, các DNNN đang phải chịu sự kiểm tra tài chính chặt chẽ hơn, vì chính phủ đã cắt giảm mạnh các khoản trợ cấp trực tiếp cho các DNNN khi mở cửa thị trường cạnh tranh với khu vực tư nhân, hơn nữa, chính phủ Myanmar đang hạn chế các chương trình tín dụng dễ dàng của các ngân hàng nhà nước.

Theo chính phủ Myanmar, khu vực kinh tế tư nhân chiếm phần lớn GDP của cả nước, khu vực kinh tế nhà nước chủ yếu hoạt động trong các dịch vụ về viễn thông, xã hội và hành chính công, năng lượng, lâm nghiệp, xây dựng và điện. Các hoạt động của hai tập đoàn quân sự MEHL và MEC không được đưa vào dữ liệu do các công ty này không được coi là các doanh nghiệp nhà nước theo luật của Myanmar.

Sau khi thắng cử, chính phủ đẩy mạnh quá trình tư nhân hóa các doanh nghiệp nhà

nước, cũng như thành lập các đơn vị nhằm thực hiện quá trình này với nhân sự là những quan chức thuộc đảng cầm quyền.

Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp

Nhận thức của Myanmar về trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp (CSR) đang tăng lên. Tuy nhiên, nhiều công ty trong nước (và một số công ty quốc tế) vẫn đánh giá CSR bằng các khoản đóng góp bằng hiện vật hoặc đóng góp từ thiện. Trong những năm gần đây Liên hiệp các Phòng Thương mại và Công nghiệp Myanmar (UMFCCI), hiệp hội khu vực tư nhân lớn nhất của Myanmar, đã và đang đẩy mạnh các nguyên tắc chung của Liên hợp quốc về Tái chế và CSR nói chung. Nội các của Myanmar đã thông qua Quy trình Đánh giá Tác động Môi trường (EIA) vào tháng 11/2015, đòi hỏi các nhà đầu tư không chỉ chấp nhận bảo vệ môi trường và xã hội mà còn nhấn mạnh sự minh bạch và công khai công việc của họ. Các nhà đầu tư được yêu cầu tự giám sát các dự án và báo cáo với các cơ quan chính phủ có liên quan. Từ năm 2016, MIL yêu cầu tất cả các dự án đầu tư đều phải có đánh giá EIA. Chính phủ Myanmar cam kết đẩy nhanh và quan tâm hơn đến các nguyên tắc đầu tư có trách nhiệm và các nguyên tắc CSR.

Tham nhũng

Chính phủ mới đã ưu tiên chống tham nhũng, và đã thành công trong việc giảm thiểu vấn nạn tham nhũng ở một mức độ nào đó. Tuy nhiên, một số lĩnh vực, một số khu vực khác nhau vẫn còn xảy ra tình trạng tham nhũng ở mức độ thấp. Trong báo cáo về Chỉ số Nhận thức Tham nhũng năm 2016, Tổ chức Minh bạch Quốc tế đánh giá Myanmar đứng hạng thứ 136 trong số 176 quốc gia, là một sự cải thiện từ năm 2015, xếp hạng 147 trên 168 quốc gia. Những lĩnh vực mà nhà đầu tư có thể gặp phải tham nhũng là xin giấy phép đầu tư, tính và đóng thuế, xin giấy phép xuất nhập khẩu và đàm phán về đất đai và bất động sản.

Chính phủ Myanmar thừa nhận các báo cáo của cộng đồng quốc tế về tham nhũng trong nước. Năm 2016, Chính phủ ban hành Quy tắc chống tham nhũng, quy định chi tiết các quyền hạn và chức năng của Ban điều tra và Ủy ban Chống Tham nhũng được thành lập theo Luật Chống Tham nhũng năm 2013. Các quy tắc cũng nêu ra các nghĩa vụ mà các ngân hàng phải hợp tác khi có điều tra tham nhũng từ chính phủ, tuy nhiên không bắt buộc phải có báo cáo cho các cấp có thẩm quyền.

Môi trường chính trị và an ninh xã hội

Tại Myanmar vẫn xảy ra các cuộc biểu tình nhằm phản đối những chính sách mà các đảng phái đối lập cảm thấy không có lợi. Bên cạnh đó còn một số nhóm vũ trang sắc tộc đang tham gia xung đột dân sự với chính phủ Myanmar. Từ năm 2011, chính phủ đã ký kết thỏa thuận ngừng bắn với các nhóm vũ trang sắc tộc, mặc dù các xung đột lẻ tẻ vẫn xảy ra. Vào ngày 15/10/2015, chính phủ Myanmar và tám nhóm vũ trang sắc tộc chính đã ký một Hiệp định ngừng bắn toàn quốc (NCA); tuy nhiên, một số nhóm vũ trang sắc tộc khác đã không ký thỏa thuận mới này và tiếp tục xung đột với chính phủ Myanmar. Tình trạng này đang có chiều hướng leo thang ở một số vùng của

Myanmar.

Chính phủ Myanmar rất cảnh giác với các mối đe dọa khủng bố và tham gia chống khủng bố với các đối tác quốc tế. Tuy không có bằng chứng cho thấy các tổ chức khủng bố hoạt động ở Myanmar, nhưng vẫn có các đánh bom nhỏ lẻ ở các vùng biên, vùng sâu nhằm gây tiếng vang, hăm dọa hoặc gây rối. Những vụ đánh bom này thường do những nhóm vũ trang sắc tộc hoặc các nhà hoạt động chống lại nhà nước gây ra. Trong năm 2016, đã có những vụ đánh bom ở phía bắc, phía tây và phía đông Myanmar, cũng như một số vụ nổ nhỏ trong các siêu thị, văn phòng nhập cư và một trạm cảnh sát ở Yangon.

Nhìn chung các cuộc tấn công không nhắm mục tiêu dân thường (người Myanmar hoặc người nước ngoài). Chính phủ Myanmar đã kiểm soát tốt các vụ bạo động không để lan sang các khu vực khác mặc dù các bang khác nhau ở Myanmar cũng đã từng trải qua bạo lực sắc tộc hoặc tôn giáo trong thời gian gần đây. Myanmar có một lượng thiểu số dân theo Hồi giáo, và một số vụ bạo lực giữa Phật giáo và Hồi giáo đã dẫn tới việc tăng cường kiểm soát của chính phủ lẫn các tổ chức quốc tế từ năm 2012.

Chính sách lao động

Tháng 10/2011, Chính phủ Myanmar thông qua Luật Tổ chức Lao động, qua đó hợp pháp hóa việc hình thành các nghiệp đoàn theo từng lĩnh vực và cho phép công nhân đình công. Tính đến tháng 1/2016 có khoảng 2.369 nghiệp đoàn cấp độ doanh nghiệp đã được hình thành trong nhiều ngành công nghiệp khác nhau, từ hàng may mặc, dệt may đến nông nghiệp, công nghiệp nặng. Việc thông qua Luật Tổ chức Lao động đã tạo ra một phong trào lao động mới ở Myanmar, và mức độ nhận thức về các vấn đề trong lao động tuy còn thấp nhưng vẫn đang tăng lên, giữa tầng lớp công nhân, người sử dụng lao động, và thậm chí cả các quan chức chính phủ.

Chi phí lao động ở Myanmar thấp so với hầu hết các nước láng giềng ở Đông Nam Á. Myanmar hiện đang có nhu cầu cao về lao động có tay nghề và lao động cấp quản lý nên thiếu nguồn cung, do đó các chức danh vị trí này thường có thu nhập rất cao. Sau những năm do quân đội nắm quyền nên mặt bằng văn hóa và tiếng Anh của người lao động Myanmar bị xuống thấp. Phần lớn trong nhóm lao động có độ tuổi từ 15-39 bị thiếu kỹ thuật, kỹ năng làm việc và trình độ tiếng Anh bị hạn chế. Để giải quyết khoảng cách này, Luật về Việc làm và Phát triển Kỹ năng của Chính phủ Myanmar có hiệu lực từ tháng 12/2013 và đang được sửa đổi hoàn thiện là một cố gắng lớn của chính phủ. Luật cũng đã quy định những khoản đóng góp bắt buộc của người sử dụng lao động vào "Quỹ phát triển kỹ năng", mặc dù điều khoản này chưa được thực hiện một cách triệt để. Theo các báo cáo chính phủ, 70% dân số của Myanmar làm việc trong lĩnh vực nông nghiệp.

Theo báo cáo “Chấm dứt nghèo đói và thúc đẩy sự thịnh vượng trong thời kỳ chuyển đổi” của Ngân hàng Thế giới trong năm 2014, trong năm 2010 có 73% tổng số lao động ở Myanmar được sử dụng trong khu vực kinh tế phi chính thức, trong đó có 16% lao động trong lĩnh vực nông nghiệp. Lao động phổ thông chiếm 18%, chủ yếu là từ các vùng nông thôn. 15% là số lao động trong gia đình chưa được trả lương. Còn theo cuộc điều tra lao động của chính phủ, khu vực kinh tế phi chính thức chiếm 75,6% tổng lao động của Myanmar.

Vào 24/6/2015, Ủy ban về tiền lương Quốc gia (được thành lập theo Luật Mức lương tối thiểu của Myanmar năm 2013) đã thông báo áp dụng mức lương tối thiểu tại Myanmar là 3.600 kyat (2,80 đô la)/ngày - có hiệu lực từ ngày 01/9/2015. Mức lương này tăng từ mức lương năm 2009 là 1.000 kyat (khoảng 1,17 đô la) mỗi ngày. Mức lương tối thiểu quy định được trả cho người lao động trong 8 giờ làm việc thông thường trong tất cả các ngành và lĩnh vực và áp dụng cho tất cả người lao động trừ những người có kinh doanh với ít hơn 15 nhân viên. Mặc dù mức lương tối thiểu đã được quy định và thực hiện rộng rãi, nhưng mức lương làm thêm giờ vẫn còn chưa rõ ràng. Mức bồi thường lao động ở Myanmar vẫn thấp hơn một số nước láng giềng Đông Nam Á và không có quy định cụ thể.

Chính phủ Myanmar vẫn đang đẩy mạnh ban hành và sắp xếp các quy định về lao động đạt theo tiêu chuẩn quốc tế, cải tổ hoặc bãi bỏ các quy định cũ chưa phù hợp, ban hành các điều luật để đáp ứng các tiêu chuẩn về lao động của quốc tế nhằm thu hút đầu tư nhiều hơn nữa. Chính phủ đã thông qua một số cải cách lao động cũng như sửa đổi một loạt các luật liên quan đến lao động vào năm 2015 và 2016. Chính phủ cũng đã trình với Quốc hội các luật mới về an toàn và vệ sinh lao động và luật cho người lao động nước ngoài. Các bộ luật này hiện đang được xem xét phê chuẩn.

Chính phủ cũng đã thành lập các cơ quan nhằm quản lý, theo dõi và giám sát việc thực thi các quy định và điều luật về lao động, trả lương và thời gian lao động ... trong các công ty, tổ chức sản xuất kinh doanh tại Myanmar.

Chương 7: Nguồn tài chính cho thương mại và dự án

Các phương thức thanh toán

Các nhà xuất khẩu và nhập khẩu Myanmar chuyển tiền vào và ra nước ngoài thông thư tín dụng (L/C) hoặc chuyển khoản bằng điện chuyển tiền (TT) bằng các tài khoản ngoại tệ tại bất kỳ ngân hàng địa phương nào có giấy phép kinh doanh dịch vụ ngân hàng quốc tế tại Myanmar. Kể từ tháng 8/2012, các ngân hàng nhà nước và tư nhân ở Myanmar đã bắt đầu cung cấp thư tín dụng (L/C) để hỗ trợ các hoạt động thương mại quốc tế. Các ngân hàng quốc doanh thường yêu cầu người nhập khẩu thanh toán đầy đủ khoản tiền gửi trước khi ban hành L/C, trong khi đó các ngân hàng tư nhân yêu cầu một khoản tiền gửi bằng tỷ lệ phần trăm nhỏ hơn. L/C của ngân hàng tư nhân thường được các nhà nhập khẩu Myanmar ưa thích vì thủ tục và quá trình chuyển tiền được xử lý nhanh hơn và yêu cầu ít thông tin chi tiết hơn so với các ngân hàng nhà nước. Hiện tại, đa số các ngân hàng tại Myanmar được phép phát hành L/C và vận hành các tài khoản ngoại tệ. Điện chuyển tiền (Telegraphic Transfer - TT) là phương thức thanh toán phổ biến cho các nhà xuất khẩu. Thông qua TT, họ quản lý thanh toán thông qua một ngân hàng ở Singapore kết nối với các ngân hàng ở Myanmar để chuyển tiền lại.

Từ 4/2010, triển khai nhiệm vụ được Thủ tướng Chính phủ Việt Nam giao, BIDV đã chính thức thành lập Văn phòng đại diện (VPĐD) tại Myanmar và đầu mối thành lập Hiệp hội các nhà đầu tư Việt Nam sang Myanmar (AVIM) với vai trò là Chủ tịch Hiệp hội. Qua gần 6 năm hoạt động, VPĐD BIDV tại Myanmar và AVIM đã có những đóng góp tích cực, quan trọng thúc đẩy hợp tác kinh tế, đầu tư, thương mại và du lịch giữa hai nước. Đồng thời đã tư vấn, chia sẻ với Chính phủ Myanmar các kinh nghiệm trong cải cách, mở cửa kinh tế.

Với vai trò Chủ tịch Hiệp hội các Nhà đầu tư Việt Nam sang Myanmar (AVIM), được sự chỉ đạo của Chính phủ, các Bộ ngành 2 nước, thời gian qua, BIDV cũng không ngừng hỗ trợ, thúc đẩy các chương trình xúc tiến thương mại, đầu tư của doanh nghiệp hai nước. Đây chính là bước chuẩn bị tốt để thiết lập một nền khách hàng Việt Nam và Myanmar ổn định cho hoạt động kinh doanh của BIDV tại Myanmar. Đến nay, BIDV là ngân hàng quan hệ với hầu hết các doanh nghiệp Việt nam đang đầu tư hoặc có quan tâm tới thị trường Myanmar. BIDV cũng đã chủ động thiết lập các kênh trao đổi thông tin thường xuyên với Chính phủ, các Bộ, Ngành và các Định chế Tài chính tại Myanmar (như MFTB, MICB thuộc khối NHTM Nhà nước; SMIDB, KBZ thuộc khối NHTM tư nhân...).

Tháng 1/2016, Ngân hàng Trung ương Myanmar (CBM) tiếp tục mời một số ngân hàng nước ngoài tham gia đợt cấp phép mở chi nhánh tại Myanmar (lần 2). Ngày 08/01/2016, BIDV nộp “Hồ sơ bày tỏ quan tâm”. Ngày 11/01/2016, CBM thông báo lựa chọn BIDV vào danh sách các ngân hàng được nộp “Hồ sơ Đăng ký cấp phép” tại vòng tiếp theo để CBM xét duyệt. Trên cơ sở đó, ngày 08/02/2016, BIDV đã nộp “Hồ sơ Đăng ký cấp phép” tới CBM.

Việc lựa chọn Ngân hàng nước ngoài được phép mở chi nhánh tại Myanmar được Chính phủ Myanmar thực hiện thông qua 01 đơn vị tư vấn quốc tế, được tiến hành khách quan, công khai minh bạch, dựa trên các tiêu chí rất cụ thể về qui mô hoạt động,

năng lực tài chính, quản trị rủi ro theo thông lệ quốc tế, năng lực kinh nghiệm, hoạt động và quản lý các ngân hàng, công ty con ở nước ngoài, kinh nghiệm và các hoạt động đã có tại Myanmar, khả năng đóng góp cho nền kinh tế Myanmar hiện tại và trong tương lai....

Ngày 4/3/2016, hội đồng cấp phép thành lập chi nhánh Ngân hàng nước ngoài tại Myanmar đã chính thức công bố, BIDV được lựa chọn cấp phép sơ bộ thành lập Chi nhánh tại Myanmar. Việc BIDV được lựa chọn lần này chứng tỏ vị thế, năng lực, uy tín của BIDV đã được Chính phủ Myanmar ghi nhận và đánh giá cao.

Theo nội dung thông báo, trong vòng 12 tháng kể từ ngày được cấp phép sơ bộ, BIDV sẽ hoàn tất mọi thủ tục và điều kiện để khai trương hoạt động chi nhánh theo qui định của Ngân hàng trung ương Myanmar. BIDV khẳng định và cam kết sẽ đáp ứng đầy đủ các điều kiện được đính kèm với chấp thuận sơ bộ để được cấp giấy phép chính thức. Theo kế hoạch, chi nhánh BIDV tại Myanmar sẽ chính thức khai trương đi vào hoạt động trong năm 2016. Trụ sở chi nhánh đặt tại Trung tâm thương mại hàng đầu Myanmar hiện nay- Trung tâm phức hợp HAGL-Yangon.

Ông Trần Bắc Hà, Nguyên chủ tịch HĐQT BIDV cho biết: “Thực hiện chỉ đạo của Chính phủ, NHNN Việt nam, sự hỗ trợ, ủng hộ, tạo mọi điều kiện của các Bộ Ngành, thời gian qua, BIDV đã kiên trì, quyết tâm thực hiện các thủ tục mở chi nhánh tại thị trường Myanmar. Trải qua 2 lần xét tuyển hồ sơ cùng với nhiều ứng viên là các ngân hàng có qui mô lớn, hiện đại đến từ các nước phát triển, đợt cấp phép lần 2, BIDV đã được chọn để trở thành Ngân hàng Việt Nam đầu tiên mở chi nhánh tại Myanmar. BIDV đã đáp ứng được các tiêu chí đánh giá về qui mô hoạt động, năng lực tài chính, quản trị rủi ro theo thông lệ quốc tế, năng lực kinh nghiệm hoạt động và quản lý các ngân hàng, các công ty con ở nước ngoài, kinh nghiệm các hoạt động đã có hơn 6 năm qua tại Myanmar cùng khả năng đóng góp cho nền kinh tế Myanmar hiện tại và tương lai. Phát huy kinh nghiệm triển khai thành công tại thị trường Lào và Campuchia trong nhiều năm qua, chắc chắn Chi nhánh BIDV tại Myanmar sẽ sớm đi vào hoạt động hiệu quả, cung cấp các sản phẩm dịch vụ ngân hàng hiện đại, khẳng định vai trò đầu tàu, đồng hành, hỗ trợ các doanh nghiệp Việt Nam đầu tư, kinh doanh tại thị trường Myanmar, góp phần hoàn thành sớm mục tiêu Thỏa thuận hợp tác kinh tế đã được Chính phủ hai nước thống nhất”.

Mọi chi tiết xin liên hệ:

Ngân hàng TMCP Đầu tư và Phát triển Việt Nam (BIDV)

Ban Thương hiệu và Quan hệ công chúng

Tel: +84.4.22205256;

Để biết thêm thông tin, hãy truy cập: www.bidv.com.vn

Hoạt động của hệ thống ngân hàng

Myanmar có bốn ngân hàng lớn của nhà nước đã từng điều hành tất cả các giao dịch ngoại tệ.

- Ngân hàng Ngoại thương Myanmar (MFTB) xử lý phần lớn các giao dịch ngoại hối liên quan đến các giao dịch thương mại và phi thương mại.

- Ngân hàng Kinh tế Myanmar (MEB) hoạt động như một ngân hàng thương mại chấp nhận tài khoản tiết kiệm và tiền gửi cũng như cho vay.
- Ngân hàng Đầu tư và Thương mại Myanmar (MICB) cung cấp các dịch vụ cho các nhà đầu tư trong và ngoài nước.
- Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Myanmar (MADB): hỗ trợ các doanh nghiệp kinh tế trong ngành nông nghiệp.
- Tính đến tháng 2/2014, có 15/24 ngân hàng tư nhân trong nước được cấp giấy phép hoạt động chuyển khoản bằng tài khoản ngoại tệ.

Chính phủ Myanmar xem công cuộc thực hiện cải cách ngân hàng là một ưu tiên hàng đầu hiện nay, nhưng trên thực tế vẫn còn nhiều vấn đề thực chất chưa được giải quyết và hệ thống ngân hàng vẫn còn rất kém phát triển. Khoảng 90% dân số không có các giao dịch với ngân hàng. Các ngân hàng hoạt động chủ yếu dựa trên cơ sở giao dịch tiền mặt. Các máy ATM đang tăng về số lượng, nhưng thường thiếu tiền hoặc rơi vào tình trạng bị mất điện thường xuyên.

Một số ngân hàng trong nước hiện đang cung cấp các dịch vụ ATM cho chủ thẻ Master và Visa và bắt đầu triển khai các dịch vụ bán hàng (thẻ ghi nợ/thẻ tín dụng). Mặc dù phát triển về phạm vi, các dịch vụ này chủ yếu giới hạn ở các đô thị trung tâm như Yangon, Naypyidaw và Mandalay và các khu du lịch lớn khác. Từ cuối 2013 các ngân hàng bắt đầu phát hành thẻ Master và Visa cho khách hàng trong nước. Năm 2017, có hai ngân hàng trong nước bắt đầu phát hành thẻ tín dụng quốc tế cho khách hàng trong nước. Các khoản vay liên ngân hàng hầu như không tồn tại. Các khoản cho vay cá nhân và doanh nghiệp thường có thời hạn một năm hoặc ít hơn.

Quản lý ngoại hối

Khuôn khổ quản lý ngoại hối của Myanmar đã phát triển đáng kể từ năm 2011. Để giảm các quy định kiểm soát ngoại hối nghiêm ngặt, Chính phủ Myanmar đã ban hành Luật Quản lý Ngoại hối (FEML) vào tháng 8/2012. FEML tự do hóa các khoản thanh toán chuyển khoản liên quan đến các giao dịch tài khoản vãng lai, mặc dù các khoản chuyển khoản liên quan đến tài khoản vốn vẫn phải có một số điều kiện. Việc áp dụng luật mới trong thực tiễn vẫn tiếp tục được triển khai và phát huy nhiều thuận lợi. Với các công ty nước ngoài đăng ký theo luật đầu tư mới sẽ được đảm bảo khả năng chuyển tiền đầu tư và lợi nhuận về nước bằng ngoại tệ vẫn phải được Ủy ban Đầu tư Myanmar (MIC) phê duyệt.

Ngân hàng Trung ương Myanmar đã ban hành quyết định thả nổi tỷ giá vào tháng 4/2012 ở mức 818 kyat/1 USD. Kể từ tháng 4/2017, mức giao dịch ở khoảng 1354 kyat /1 USD.

Hiện nay, phần lớn các thương nhân tại cửa khẩu thường sử dụng đồng USD hoặc đồng Euro, một số thương nhân chấp nhận tiền tệ của quốc gia láng giềng.

Ngân hàng Việt Nam

Như trên đã nói, hiện nay Ngân hàng Đầu tư và Phát triển đã chính thức khai trương

Chi nhánh BIDV tại thành phố Yangon (Myanmar).

Trong giai đoạn đầu, theo sự cho phép của Chính phủ Myanmar, Chi nhánh BIDV Yangon sẽ cung cấp các sản phẩm gồm: tiền gửi, thanh toán và quản lý tiền tệ, thu chi hộ, mua bán ngoại tệ, tài trợ thương mại, tín dụng, bảo lãnh, tư vấn tài chính... cho các khách hàng là doanh nghiệp nước ngoài tại Myanmar, các ngân hàng trong và ngoài lãnh thổ Myanmar, và các doanh nghiệp bản địa trên cơ sở hợp tác với các ngân hàng bản địa của Myanmar.

Các khách hàng doanh nghiệp được chú trọng phát triển là doanh nghiệp Việt Nam và doanh nghiệp đến từ các nước, vùng lãnh thổ trọng điểm mà BIDV có hiện diện hoặc quan hệ chặt chẽ như các nước khối CLMV, ASEAN, Nhật Bản, Hàn Quốc...

Với lợi thế về hệ thống công nghệ tiên tiến hàng đầu và mạng lưới chuyển tiền rộng lớn, kết nối đa quốc gia, BIDV sẽ cung cấp các sản phẩm đặc thù thiết kế riêng các giao dịch giữa Việt Nam, Myanmar và các nước trong khối CLMV.

Chi nhánh đặt kế hoạch sau 3 năm sẽ đạt tổng tài sản tối thiểu 300 triệu USD, hoạt động có lãi và thuộc top 5 ngân hàng nước ngoài hoạt động có hiệu quả nhất tại Myanmar.

Trước đó, năm 2010, BIDV đã thành lập Văn phòng Đại diện (VPĐD) tại Myanmar. Kể từ đó đến nay, BIDV đã mở rộng hoạt động tại quốc gia này thông qua việc giữ vai trò Chủ tịch Hiệp hội các Nhà Đầu tư Việt Nam tại Myanmar (AVIM) và mở Văn phòng Đại diện của Tổng Công ty Bảo hiểm BIDV.

Trong hơn 6 năm qua, AVIM/BIDV đã góp phần quan trọng thúc đẩy hợp tác Việt Nam-Myanmar trên các lĩnh vực đầu tư, thương mại và du lịch, tạo ra làn sóng đầu tư của các doanh nghiệp Việt Nam sang Myanmar, đưa Việt Nam trở thành một trong các nhà đầu tư nước ngoài lớn nhất tại quốc gia này.

Việc mở Chi nhánh BIDV Yangon đánh dấu việc tham gia chính thức và sâu rộng của BIDV vào hệ thống tài chính ngân hàng của Myanmar, phù hợp với chiến lược của BIDV về đa dạng hóa thị trường, đẩy mạnh phát triển tại các địa bàn trọng điểm, đồng thời hoàn thành kế hoạch mở rộng hoạt động ngân hàng của hệ thống BIDV sang tất cả các nước thuộc Khối CLMV.

- **Thông tin về Chi nhánh BIDV tại Myanmar:**

Tên giao dịch đầy đủ:

Bằng tiếng Việt: Ngân hàng Thương mại Cổ phần Đầu tư và Phát triển Việt Nam - Chi nhánh Yangon (viết tắt BIDV Yangon).

Bằng tiếng Anh: Joint Stock Commercial Bank for Investment and Development of Vietnam, Yangon Branch (viết tắt BIDV Yangon).

Trụ sở chính: Tại Khu phức hợp Hoàng Anh Gia Lai Tower, 192 KabarAye Pagoda Rd, Bahan, Thành phố Yangon, Cộng hòa Liên bang Myanmar.

Quy mô vốn cấp cho chi nhánh hoạt động ban đầu: 85.000.000 USD (Bằng chữ: Tám mươi lăm triệu Đô la Mỹ).

Sản phẩm dịch vụ cung cấp:

- + Trong giai đoạn đầu tập trung vào các sản phẩm dịch vụ ngân hàng phục vụ cho đối tượng khách hàng là doanh nghiệp nước ngoài (trọng điểm là các doanh nghiệp có vốn đầu tư Việt Nam), các ngân hàng nội địa Myanmar và các doanh nghiệp nội địa trên cơ sở hợp tác với các ngân hàng nội địa Myanmar.
- + Tùy theo lộ trình mở cửa và quy định của Myanmar, chi nhánh Myanmar sẽ tiếp tục triển khai các sản phẩm dịch vụ ngân hàng hiện đại theo nhu cầu của khách hàng tại địa bàn.

Nguồn tài chính cho thương mại và dự án

Ngân hàng Thế giới và Ngân hàng Phát triển Châu Á (ADB) đã mở cửa lại các văn phòng tại Myanmar từ năm 2012 để khuyến khích các cải cách chính trị và kinh tế. Vào tháng 4/2014, ADB thành lập Phái đoàn Cư trú của Myanmar, với các văn phòng tại Naypyitaw và Yangon.

ADB dự kiến sẽ phê duyệt khoản tài trợ lên đến 1 tỷ USD cho các dự án đầu tư phi chính trị trong các lĩnh vực như logistics, kết nối, phát điện, viễn thông, phát triển đô thị, tài chính và tài chính thương mại.

Vào tháng 1/2013, Ngân hàng Thế giới và ADB đã phê duyệt khoản tài trợ và khoản vay lần lượt là 512 triệu USD và 440 triệu USD. Từ năm 2013 đến năm 2014, Ngân hàng Thế giới cũng đã phê duyệt các dự án trị giá 110 triệu đô la cho ngành viễn thông và hiện đại hóa hệ thống quản lý tài chính công. Năm 2016, Myanmar đã tiếp cận được khoảng 480 triệu USD trong các nguồn lực của Hiệp hội Phát triển Quốc tế. Trong số này, có 200 triệu USD được tài trợ cho một dự án khôi phục khẩn cấp về lũ lụt và sạt lở đất.

Ngân hàng Thế giới cũng có kế hoạch cho Myanmar vay 100 triệu USD trong một dự án phát triển ngành tài chính dự kiến cho năm tài chính này. Ngoài ra khoản hỗ trợ sẽ được phân bổ cho các lĩnh vực quản lý rủi ro về sức khỏe, quản lý rủi ro thiên tai và tài trợ cho chính sách phát triển. Chương trình cho vay của Ngân hàng Thế giới mở rộng trong các ngành điện, y tế, giáo dục, nông nghiệp, năng lượng và truyền thông.

OPEC và tập đoàn châu Á khác đã dành các khoản tài trợ hạn chế theo các điều kiện thương mại cho chính phủ Myanmar trong nhiều năm qua. Chính phủ đã sử dụng các khoản vay này chủ yếu để hỗ trợ cho các yêu cầu nhập khẩu trước mắt, đặc biệt là cho dầu ăn, sản phẩm dầu khí, và hàng nhập khẩu quan trọng khác. Chính phủ Thái Lan, Trung Quốc, Ấn Độ cung cấp nhiều khoản cho vay ưu đãi đáng kể, chủ yếu theo hình thức tín dụng của nhà cung cấp.

Chương 8: Kinh doanh tại Myanmar

Tập quán văn hóa, tập quán kinh doanh

Người dân Myanmar chủ yếu theo đạo Phật, hiền lành, thật thà, chất phác. Doanh nhân Myanmar thường có thói quen là gặp gỡ nhau, trực tiếp trao đổi, tiếp xúc, bàn bạc thảo luận trước khi ký kết hợp đồng kinh tế; thông thường nếu chỉ liên hệ qua điện thoại, fax và internet thì rất khó thành công. Quá trình thương thảo hợp đồng kinh tế, chờ đợi xin giấy phép xuất - nhập khẩu diễn ra rất lâu, có những lúc kéo dài đến mấy tháng.

Doanh nhân Myanmar cũng có thói quen là viếng thăm trụ sở, nơi làm việc của nhau, thăm nhà máy sản xuất chế biến sản phẩm, xem xét quy trình công nghệ, đội ngũ công nhân viên chức; sau đó họ sẽ đàm phán, thương thảo, quyết định ký kết hợp đồng kinh tế. Doanh nhân Myanmar thường yêu cầu đối tác nhập khẩu “đặt cọc” bằng tiền mặt khoảng 10% tổng giá trị hợp đồng kinh tế.

Người Myanmar thân thiện, đặc biệt đối với du khách. Tuy nhiên, không nên thể hiện tình cảm một cách thái quá tại nơi công cộng.

Văn hoá Myanmar có rất nhiều nghi thức liên quan đến tín ngưỡng Phật giáo. Như tại tất cả các quốc gia Phật giáo khác, bộ phận trên đầu được coi là phần thiêng liêng nhất của cơ thể, còn bàn chân được xem là dơ bẩn và xấu xí. Vì lý do đó mà không bao giờ được chạm vào đầu của bất kỳ ai. Ngay cả việc buộc tóc của một đứa trẻ sẽ được xem như là một sự xúc phạm nghiêm trọng. Hoặc việc cõng một đứa trẻ trên vai bị coi là cấm kỵ.

Tại Myanmar không được dùng chân để đưa về phía người khác hoặc chạm chân vào chân của người khác cũng là điều cấm kỵ. Trong giao tiếp không được hướng mũi chân vào những người đối diện hoặc vào người lớn tuổi; không được gác hai chân lên bàn, ghế. Ngoài ra, chỉ tay vào hình ảnh của Đức Phật được coi là cử chỉ báng bổ tín ngưỡng.

Giày dép, dù luôn được bỏ bên ngoài trước khi vào nhà, tu viện và chùa. Sẽ có những vị trí để lại giày dép của bạn. trang phụ khi vào chùa, tu viện phải gọn gàng, kín đáo. Không đội mũ. Áo sơ-mi ngắn tay, quần ngắn, váy ngắn bị xem là trang phục không phù hợp (với người nước ngoài có thể được miễn cưỡng chấp nhận).

Cũng vì lý do người Myanmar có quan điểm khác nhau về phần trên và phần dưới của cơ thể, phần trên được coi là linh thiêng trong khi phần dưới được xem là kém hơn phần trên, thậm chí bị coi là dơ bẩn, nên không bao giờ trộn những vật dụng bạn sử dụng cho phần trên với những vật dụng sử dụng cho phần dưới. Ví dụ, không nên để khăn lau đầu với khăn lau chân (người Myanmar sử dụng khăn riêng để làm khô tóc và một khăn riêng để lau chân, tương tự như sử dụng thau rửa sạch).

Ở Myanmar sử dụng nước để uống để rửa chân là một sự xúc phạm nghiêm trọng. Phụ nữ thậm chí bị cấm ngồi trên các phần cao hơn như mũi của một chiếc thuyền, trong xe buýt nếu khi đó các nhà sư hoặc nữ tu và nam giới đang ngồi ở vị trí thấp hơn.

Không bao giờ buột đồ lót lên trên đầu. Đây được coi là hành vi rất thô lỗ.

Không bao giờ rửa chân trong thau bạn đã dùng để rửa tay và mặt.

Không bao giờ đặt chân lên hoặc ngồi gồi dùng gối đầu

Không bao giờ được chạm vào tóc, đầu hoặc má của một người, ngay cả khi bạn coi đó là một cử chỉ thân thiện. Người Myanmar sẽ không coi nó thân thiện, và sẽ nghĩ bạn thô lỗ.

Đừng hướng chân vào hình tượng của Đức Phật, người cao tuổi hoặc bất cứ nơi thiêng liêng nào. Tốt hơn là đừng để chân của bạn chỉ vào bất cứ ai cả.

Không dùng chân để chỉ bất cứ cái gì. Hành động hất cẳng cũng bị coi là rất thô lỗ.

Một số người dân Myanmar vẫn giữ tập tục giành một khoảng thời gian trong ngày cho việc uống trà.

• Những việc nên làm và không nên làm tại Myanmar

+ Nên làm:

- Khi đi ngang qua trước một người cao tuổi, bạn hạ thấp đầu bạn một chút để tỏ ra tôn trọng;
- Đặt giày dép của bạn khi bạn vào các tòa nhà tôn giáo như các ngôi chùa và các tu viện;
- Hãy tôn trọng các nhà sư mặc dù bạn không phải là Phật tử;
- Khi bạn sẽ ngáp hoặc ho, nên quay mặt sang một hướng khác không có người;
- Khi bạn lỡ làm phiền ai đó, hãy nói "gadows" hai lần, như một cử chỉ yêu cầu bỏ qua cho bạn;
- Cố gắng kìm nén sự tức giận của bạn đối với một người trẻ hơn;
- Hãy thừa nhận những gì bạn không biết;
- Nói lời chào chân thành;
- Hãy tôn trọng những người cao niên hoặc có cấp bậc lớn hơn (đặc biệt đối với giới quân đội);
- Hãy tỏ ra biết ơn lòng nhân từ của người khác;
- Luôn mỉm cười nồng nhiệt;
- Kết bạn với hàng xóm;
- Để những người trẻ hơn ở bên an toàn (VD phía trong lề đường) khi cùng bộ với nhau;
- Cảnh trọng khi bạn đề cập về những điều không may mắn;
- Nếu bạn sắp nói về hoặc đề xuất những rủi ro có thể xảy ra, bạn nên bắt đầu các câu bằng câu " Please may it not happen here.";
- Nếu bạn sắp nói về hoặc đề nghị điều đáng xấu hổ, bạn nên xin phép trước những người khác

+ **Không nên làm:**

- Không nhô nước bọt, nước bã trầu trước mặt người cao tuổi, người có địa vị hơn mình;
- Không bước ngang qua chỗ những người cao tuổi đang ngồi;
- Không chỉ trích hoặc nói xấu một ai đó trước mặt những người lạ;
- Không can thiệp vào các vấn đề gia đình của người khác;
- Đừng cố gắng để mượn bất cứ thứ gì từ khách của mình;
- Đừng tự ngợi khen ngợi tài năng hay trí tuệ của bạn;
- Không đưa bất cứ vật gì cho người lớn tuổi chỉ bằng một tay;
- Không hỏi hỏi thu nhập của người khác;
- Không hỏi thẳng tuổi của một phụ nữ;
- Không tự ý vào nhà riêng của người khác;
- Đừng nhìn vào những gì người khác đang đọc;
- Không đi bên cạnh với giáo viên, hãy đi sau họ;
- Đừng chấp nhận những gì bạn không xứng đáng được hưởng.

• **Chào hỏi tại Myanmar**

Lời chào truyền thống của Myanmar là “Mingalaba”, và được dịch là "sự may mắn cho bạn". Tuy nhiên, trong trào lưu hội nhập và du nhập một số văn hóa phương tây là dùng các câu nói “Chào buổi sáng/trưa/chiều”. Lời chào như "Bạn đã ăn chưa/Htamin sa pi bi la?" hoặc “Bạn thế nào?/ Nei kaung la?” vẫn còn phổ biến. "Hello" cũng là một lời chào phổ biến hiện nay, và được dùng để trả lời điện thoại.

Ngôn ngữ Myanmar rất sự phân hóa theo lứa tuổi, phản ánh qua tuổi tác, thâm niên và sự tôn trọng. Việc sử dụng các danh từ mang tính trân trọng danh dự trước tên riêng mỗi cá nhân là tiêu chuẩn cần thiết, và sẽ được xem là thô lỗ để gọi một người nào đó chỉ bằng tên của họ (trừ những người thật sự quen biết nhau). Nam giới trẻ tuổi được gọi là Maung hay Ko (anh em ruột), và những người đàn ông lớn tuổi hay cao tuổi hơn là U (chú bác). Tương tự như vậy, phụ nữ trẻ được gọi là Ma (chị em gái), và phụ nữ cao tuổi hoặc cao hơn như Daw (dì cô), bất kể tình trạng hôn nhân của họ. Người cao tuổi được nói chuyện một cách tôn trọng hơn và có một danh xưng đặc biệt để nói với các nhà sư.

Nên cất lời chào đi kèm với một nụ cười, đây là một tiêu chuẩn văn hoá thông thường được chấp nhận tại Myanmar. Các hành động tiếp xúc trực tiếp như bắt tay, ôm hôn ... không được phổ biến tại Myanmar và không khuyến dùng (tất nhiên trong giao tiếp làm ăn vẫn có thể sử dụng). bạn có thể gật đầu nhẹ cũng là cách phổ biến để chào người khác. Ở Myanmar tuyệt đối không được chạm vào đầu của người khác hoặc chạm vào bất cứ vị trí nào của người khác giới. Người Myanmar không chào hỏi bằng cách chấp tay trước ngực (như Thái Lan, Lào, Campuchia, Ấn Độ ...)

+ “Gadaw”

“Gadaw” là một động từ trong tiếng Myanmar để chỉ một truyền thống Myanmar, trong đó một người tư cách xã hội thấp hơn luôn tỏ ra tôn kính người có vị thế cao hơn (bao gồm cả các nhà sư, người già, thầy/cô giáo và đức Phật) bằng cách quỳ trước mặt những người này và lạy tạ ơn. Điều này thường được học sinh thể hiện với giáo viên hoặc con cái, cháu chắt thể hiện với các bậc cao niên (cha mẹ, bác dì, chú bác và ông bà) để bày tỏ lòng biết ơn và lòng tôn kính cũng như xin tha thứ. Hành động này thường được thực hiện vào ngày đầu năm mới và các lễ của đạo Phật.

• Văn hóa nơi công cộng

Những cặp tình nhân thường khoác tay đi song song với nhau, tuy nhiên không được thể hiện tình cảm một cách thái quá. Tuy nhiên, khi đã lập gia đình thì cặp vợ chồng hiếm khi nắm tay nhau đi ra đường. Ở một số vùng, người phụ nữ còn phải đi sau chồng một bước chân.

Đàn ông không bao giờ được chạm vào người phụ nữ, thậm chí bắt tay. Tương tự như vậy, phụ nữ cũng không bao giờ được chạm vào các nhà sư Phật giáo. Nếu một phụ nữ dâng vật phẩm cho nhà sư, họ sẽ phải đặt nó xuống để nhà sư có thể tự lấy, chứ không được trao trực tiếp.

Luôn luôn đi theo chiều kim đồng hồ tại các di tích Phật giáo. Không đi/đứng trước người đang cầu nguyện. Không chụp ảnh trong lúc cầu nguyện hoặc buổi thiền định. Không sử dụng đèn flash. Chụp ảnh các pho tượng hoặc hình ảnh Phật giáo được xem là hành động bất kính.

Luôn luôn nhận quà và trao quà bằng cả hai tay. Tương tự khi trao hoặc nhận danh thiếp. Người Myanmar không bao giờ mở gói quà ngay sau khi được tặng mà chỉ đặt sang một bên. Việc mở quà ngay sau khi được tặng bị xem là thô lỗ và tham lam.

• Văn hóa ẩm thực

Khi ăn, người cao tuổi được ăn trước tiên. Không được ho, hắt hơi hoặc xì mũi khi ăn. Che miệng bằng tay khi dùng tăm xỉa răng. Vị trí ở đầu bàn dành riêng cho người lớn tuổi nhất. Với sự tôn trọng, người lớn tuổi nhất luôn được phục vụ trước tiên, sau đó mới đến người khác. Thậm chí ngay cả khi các bậc trưởng lão trong nhà vắng mặt, miếng thức ăn đầu tiên được xới và gạt sang một bên như là một hành động tôn trọng họ.

Bàn ăn ở Myanmar tròn và thấp. Các thành viên gia đình ngồi trên thảm xung quanh bàn ăn. Tất cả các món sẽ được dọn lên bàn và người ăn tự lấy cho mình. Đồ dùng có nhiều loại, nhiều kiểu tương thích với từng loại thực phẩm khác nhau. Người Myanmar dùng nhiều gia vị, nước chấm.

Trong bữa ăn không nói chuyện nhiều. nên tập trung ăn uống, trao đổi ngắn gọn. Ai dùng xong có thể rời bàn ăn trước mà không cần phải chờ đợi.

Vẫn còn một số người Myanmar dùng tay bốc thức ăn. Họ sử dụng cả năm ngón tay để bốc. Ngoài ra, có thể dùng đũa (phổ biến), thìa, nĩa ... Không phục vụ nước uống

trong bữa ăn của người Myanmar. Sau bữa có thể dùng nước dừa, trà...

- **Văn hóa trang phục**

Trang phục truyền thống cho những dịp chính thức, và cũng là trang phục được sử dụng thường xuyên nhất của nam giới là một chiếc áo không có cổ và longyi (một dạng váy quần như sarong). Đôi khi các doanh nhân cũng mặc áo sơ mi kiểu phương Tây kết hợp với longyi, hoặc mặc hoàn toàn theo phong cách tây phương với quần áo vest. Nữ doanh nhân cũng mặc longyi, đi kèm với áo choàng.

Đối với thương nhân nước ngoài, nên mặc trang phục thông thường (áo sơ mi, quần tây ...), có thể thêm áo vest cho những sự kiện trang trọng. Nên nhớ khí hậu ở Myanmar là nóng ẩm nên cần lựa chọn trang phục thoáng mát và thích hợp.

Một lưu ý quan trọng đối với tất cả phụ nữ là không nên mặc quần áo quá hở hang. Váy nên cao ngang đầu gối hoặc thấp hơn, áo không được hở vai.

Trong văn phòng làm việc, bạn có thể mang giày vào phòng.

Các vấn đề cần chú ý khi đi lại

Hiện nay do mối quan hệ ngoại giao, gần bó hỗ trợ nhau lâu đời nên người dân Myanmar rất có cảm tình đối với công dân Việt Nam, doanh nghiệp Việt Nam không gặp khó khăn trong thái độ hay cung cách làm việc với đối tác Myanmar. Các phương tiện đi lại chủ yếu của doanh nghiệp Việt Nam là bằng taxi với chi phí rẻ và hợp lý. Tuy nhiên, cũng cần lưu ý, công dân Việt Nam di chuyển trong nước Myanmar nên tránh các khu vực cô lập bởi lực lượng an ninh.

Nếu có bất kỳ khó khăn nào, cần lập tức liên hệ với Đại sứ quán Việt Nam tại Myanmar để giải quyết:

- **Đại sứ quán Việt Nam tại Myanmar**

Đại sứ quán nước CHXHCN Việt Nam tại Cộng hòa Liên bang Myanmar

Địa chỉ: Số 28-29 Đường Kyauk Kone, Quận Yankin, Thành phố Yangon

Điện thoại: (+95-1) 856 6076

Fax: (+95-1) 855 0220

Email: vnembmyr2012@gmail.com

Website: vnembassy-yangon.mofa.gov.vn

Trong một số trường hợp cá nhân đặc biệt phải chịu sự giám sát của chính quyền. Vấn đề kiểm soát cá nhân sẽ được chính quyền Myanmar thực hiện tại phòng khách sạn, điện thoại, và máy fax có thể bị theo dõi, và tài sản cá nhân trong phòng khách sạn có thể bị lục soát tìm kiếm.

Yêu cầu về thị thực

Myanmar không yêu cầu thị thực đối với công dân Việt Nam. Ngoài ra, tùy thuộc vào các hiệp định Myanmar đã ký với các nước, khách đến Myanmar có thể được yêu cầu phải có thị thực. Những người du lịch đến Myanmar mà không có thị thực sẽ không được chấp nhận ngay tại khu vực check-in của các hãng hàng không. Thị thực cho kinh doanh bình thường có giá trị từ bốn đến mười tuần. Quá trình xin thị thực kinh doanh và du lịch thay đổi từ một tuần đến hơn một tháng. Thị thực cho du lịch có giá trị lên đến 28 ngày. Thị thực quá cảnh chỉ có giá trị 24 giờ. Trẻ em trên bảy tuổi đi theo hộ chiếu của cha mẹ phải có thị thực riêng biệt. Thị thực hiếm khi được cấp cho các nhà báo nước ngoài. Cá nhân đến Myanmar không có thị thực có thể sẽ bị trục xuất.

Tại sân bay quốc tế của Myanmar, có dịch vụ cấp thị thực được cấp tại chỗ. Đơn xin thị thực khi đến nơi (VOA) được nộp thông qua các đại lý du lịch mà khách du lịch sử dụng đi lại tại Myanmar. Các đại lý du lịch sẽ nộp đơn cùng với lộ trình chi tiết cho Bộ Khách sạn và Du lịch, Bộ Nhập cư. Quá trình này mất khoảng bốn tuần. Sau khi được phê duyệt, các đại lý du lịch sẽ thông báo cho hãng hàng không của khách du lịch vào Myanmar, vì vậy sẽ không có sự nhầm lẫn ở quầy check-in.

Liên hệ:

- **Đại sứ quán Myanmar tại Hà Nội**

Địa chỉ: 298A Kim Mã, Ngọc Khánh, Ba Đình, Hà Nội, Việt Nam

Email: mevhan@fpt.vn

Fax: (84-24) 3845 2404

Điện thoại: (84-24) 3845 3369.

- **Đại sứ quán Việt Nam tại Myanmar**

Địa chỉ: Số 28-29 Đường Kyauk Kone, Quận Yankin, Thành phố Yangon

Điện thoại: (+95-1) 856 6076

Fax: (+95-1) 855 0220

Email: vnembmyr2012@gmail.com

Website: vnembassy-yangon.mofa.gov.vn

Viễn thông

Cơ sở hạ tầng viễn thông ở Myanmar đã có những tiến bộ nhanh chóng trong những năm gần đây với việc Ooredoo và Telenor gia nhập vào thị trường điện thoại di động và Tập đoàn Bru chính viễn thông Myanmar (MPT) nâng cấp hệ thống. Tất cả các chuyển động này đã tác động tích cực đến giá cả. Điện thoại cố định vẫn không đáng tin cậy, đặc biệt là ở bên ngoài các thành phố lớn và giá cước cuộc gọi quốc tế có thể cao.

Viettel cùng 11 hãng viễn thông và công ty khác trên toàn thế giới (nay là 10 sau khi liên minh China Mobile – Vodafone bỏ cuộc) cạnh tranh nhau để có được giấy phép kinh doanh viễn thông thời hạn 15 năm tại thị trường Myanmar.

Tập đoàn Viễn thông Quân đội (Viettel) cho biết liên doanh Myanmar National Tele & Communications Co.,Ltd vừa chính thức nhận giấy phép dịch vụ viễn thông cơ bản với thời hạn 15 năm. Đây là đơn vị liên doanh giữa Tổng công ty cổ phần Đầu tư Quốc tế Viettel (Viettel Global) cùng Myanmar National Telecom Holding Public Limited (MNTN) và Star High Public Company Limited (Star High).

Trước đó, hợp đồng giữa hãng viễn thông Việt Nam và 2 đối tác Myanmar đã được ký tháng 9/2016 với tổng vốn đầu tư 2 tỷ USD, trong đó Viettel nắm 49% cổ phần. Đây cũng là khoản đầu tư lớn nhất từ trước đến nay của nhà mạng Việt cho một thị trường nước ngoài.

Các dịch vụ Internet và Wi-Fi đã có tại hầu hết các khách sạn quốc tế và một số cửa hàng cà phê. Trong khi phạm vi và chất lượng truy cập internet đang được cải thiện, kết nối và tốc độ vẫn không nhất quán, đặc biệt trong thời gian sử dụng cao điểm. Cho đến gần đây, truyền thông được kiểm soát bởi chính phủ và dịch vụ internet được quản lý bởi các doanh nghiệp nhà nước lớn bao gồm MPT và Yatanarpon Teleport. Hai hãng viễn thông quốc tế - Ooredoo và Telenor, cung cấp dịch vụ internet di động với mức giá cạnh tranh. Sân bay quốc tế của Yangon có truy cập internet công cộng miễn phí và hợp lý.

Vận chuyển

Từ Myanmar có thể dễ dàng tiếp cận bằng đường hàng không đến các thành phố trung tâm trong khu vực như Bangkok, Bắc Kinh, Doha, Dubai, Hà Nội, Tp Hồ Chí Minh, Hong Kong, Kuala Lumpur, Kunming, Seoul, Singapore, Taipei, Tokyo...

Air Asia, Air Bagan, Air China, Air Mandalay, Bangkok Airways, China Southern Airlines, Hong Kong Express, Malaysia Airlines, Myanmar Airways International (MAI), Silk Air (một công ty con của Singapore Air), và Thai Airways đang khai thác hoạt động tại sân bay quốc tế Yagon Mingaladon. China Eastern Airlines bay đến Côn Minh từ Mandalay hai lần một tuần. Air Mandalay trước đó đã có đường bay tới Chiang Mai, Thái Lan từ sân bay quốc tế Mandalay, nhưng nay đã tạm ngưng các chuyến bay. Có các chuyến bay trực tiếp từ Rangoon tới Bangkok, Kuala Lumpur, Singapore. Đôi khi, cũng có các chuyến bay đến Bắc Kinh, Chiang Mai, Quảng Châu, Hồng Kông, Côn Minh, và Seoul.

Liên doanh vận chuyển Mandalay Air, Yangon Airways và Air Bagan, và Myanmar Airways cung cấp dịch vụ hàng không nội địa Myanmar.

Hiện nay, Vietnam Airline và Vietjet Air đã có các có đường bay từ Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh đến Yangon trong tất cả các ngày trong tuần, trong đó, một số chuyến phải quá cảnh tại Thái Lan.

Du lịch bằng đường bộ ở Myanmar có thể nguy hiểm vì các con đường bên ngoài khu vực thành thị thường hẹp và trong tình trạng hư hỏng nhiều, đặc biệt là trong mùa mưa từ tháng 5-10. Không nên đi du lịch khi trời tối. Cần phải có sự cho phép của chính

phủ để người nước ngoài đi lại bằng đường bộ ở khu vực biên giới. Du lịch đường sắt, mặc dù có sẵn, nhưng không được quan tâm do dịch vụ chậm và kém phát triển.

Ngôn ngữ

Tiếng Myanmar là ngôn ngữ chính thức trên lãnh thổ Myanmar, mặc dù bên cạnh đó các ngôn ngữ của các nhóm dân tộc vẫn đang được sử dụng rộng rãi ở các khu vực định cư của họ. Doanh nhân tại Yangon và Mandalay nói tiếng Anh khá tốt, nhưng tiếng Anh không phải là ngôn ngữ được sử dụng rộng rãi ngoài các khu đô thị chính. Tiếng Trung Quốc được sử dụng nhiều tại Mandalay, Yangon, và trung tâm thương mại lớn gần biên giới Trung Quốc-Myanmar. Tiếng Thái Lan được sử dụng rộng rãi tại các trung tâm thương mại lớn ở biên giới Thái Lan-Myanmar.

Y tế

Không được dùng nước chưa nấu để uống. Chỉ nên dùng uống nước đóng chai. Nên tránh các sản phẩm sữa chưa được khử trùng cũng như các thực phẩm thịt và rau sống chưa nấu. Nên thận trọng với các món ăn truyền thống vì sẽ gây ra vấn đề ở hệ thống tiêu hóa.

Nên chích ngừa các vắc xin bệnh phổ biến trước khi đến Myanmar. Do khí hậu ẩm nên sẽ có nhiều muỗi và các loại côn trùng khác, do đó phải mặc quần áo hoặc bôi kem chống muỗi. Mặc dù bệnh sốt rét không còn là vấn đề lớn ở các thành phố như Yangon, Naypyidaw, nhưng khi đi đến các vùng khác, đặc biệt khu vực rừng núi nên được dự phòng sốt rét.

Các cơ sở y tế ở Myanmar còn chưa đầy đủ trang thiết bị, thuốc cũng như các cơ sở vật chất khác. Các bác sĩ và bệnh viện thường mong đợi thanh toán tiền mặt ngay sau khi sử dụng các dịch vụ y tế chứ ít chấp nhận thủ tục bảo hiểm, đặc biệt các bảo hiểm y tế quốc tế thường không phổ biến và chấp nhận tại Myanmar.

Để nhận thông tin về tiêm chủng và các biện pháp phòng ngừa sức khỏe khác có thể gọi đến đường dây nóng của Trung tâm Kiểm soát Bệnh tật và Phòng ngừa cho khách du lịch quốc tế theo số 1-877- FYI-TRIP (1-877-394-8747) hoặc qua fax theo số 1-888-CDC-FAXX (1-888-232-3299).

Giờ địa phương, giờ làm việc, ngày lễ

Múi giờ Myanmar là + 6,5 GMT.

Giờ làm việc không thống nhất. Hầu hết các văn phòng tư nhân và chính phủ đóng cửa vào thứ bảy và chủ nhật, mặc dù các cửa hàng thường mở cửa sáu hoặc bảy ngày một tuần.

• Giờ làm việc

Giờ làm việc không có quy định thống nhất. Hầu hết các văn phòng của nhà nước lẫn tư nhân đều đóng cửa vào thứ 7 và Chủ Nhật, các cửa hàng mở cửa 6-7 ngày/tuần. Công chức nhà nước bắt đầu làm việc vào khoảng 10 giờ sáng.

- Ngày lễ

Ngày 4/1	(Ngày Độc lập)
Ngày 12/2	(Ngày thành lập Liên Bang)
Ngày 2/3	(Ngày Nông dân)
Ngày 12/3	(Lễ Rằm Tabaung)
Ngày 27/3	(Ngày kỷ niệm của Quân đội)
Ngày 12 – 21/4	(Lễ Té nước và Tết cổ truyền Myanmar)
Ngày 1/5	(Ngày Quốc tế lao động)
Ngày 10/5	(Lễ rằm Kasong)
Ngày 8/7	(Lễ rằm Waso)
Ngày 19/7	(Ngày Liệt sỹ)
Ngày 4 – 6/10	(Lễ rằm Thadingyut)
Ngày 2 – 3/11	(Lễ rằm Tazaungmone)
Ngày 13/11	(Ngày Quốc khánh)
Ngày 18/12	(Ngày tết Karen)
Ngày 25/12	(Giáng sinh)
Ngày 30 – 31/12	(Năm mới)

Chính phủ thông báo các ngày lễ truyền thống của Hồi giáo và Hindu trong thông báo dựa trên cơ sở quan sát mặt trăng.

Tạm nhập vật liệu và các đồ dùng cá nhân

Chính phủ thi hành nghiêm chỉnh các quy định hạn chế Hải quan. Hành lý cá nhân phải được xem xét và kiểm tra kỹ lưỡng cả khi đến và khởi hành. Du khách phải khai báo tất cả các vật có giá trị, bao gồm máy ảnh, radio, thu băng, và đồ trang sức khi nhập cảnh, và phải nộp thuế đầy đủ cho những thứ để lại trong nước vì bất kỳ lý do nào (kể cả mất mát hoặc trộm cắp). Luật pháp Myanmar trên thực tế không hạn chế số lượng ngoại tệ có thể đưa vào Myanmar, nhưng nếu mang trên 10.000 USD phải được khai báo trên tờ khai hải quan và cũng như khai báo rõ số lượng tờ tiền. Khi ra khỏi cửa khẩu quốc tế, khách nước ngoài phải có biên nhận cho tất cả các mặt hàng mua ở Myanmar số số tiền nhiều hơn 10.000 USD và số tiền mua hàng của họ phải khớp với số tiền ngoại tệ đã đổi sang đồng kyat. Khách du lịch không được mang số tiền lớn vào Myanmar cũng như đưa ra khỏi Myanmar.

Thẻ tín dụng không dễ dàng sử dụng ở các khu vực ngoại ô của các thành phố lớn. Chỉ một số ít cửa hàng chấp nhận thanh toán bằng thẻ tín dụng.

Chương 9: Địa chỉ liên hệ

- **Văn phòng đại diện Bộ Thương mại LB MYANMAR**

Địa chỉ: Directorate of Trade 228-240,

Strand Road P.O.Box 1378; 11141 YANGON

Tel: (00951) 253025 / (00951) 253025

Fax: (00951) 280679

Email: com@mptmail.net.mm

Website: www.myanmarcotic.net

- **Đại sứ quán Việt Nam tại Myanmar**

Địa chỉ: Số 28-29 Đường Kyauk Kone, Quận Yankin, Thành phố Yangon

Điện thoại: (+95-1) 856 6076

Fax: (+95-1) 855 0220

Email: vnembmyr2012@gmail.com

Website: vnembassy-yangon.mofa.gov.vn

- **Thương vụ Việt Nam tại Myanmar**

Địa chỉ: Số 28-29 Đường Kyauk Kone, Quận Yankin, Thành phố Yangon

Điện thoại: +95 1511 305 (Ext.109)

Fax: +95 1514 897

Email: mm@moit.gov.vn; diepvtn@moit.gov.vn

- **Đại sứ quán Myanmar**

Địa chỉ: A3 Khu Ngoại giao, Vạn Phúc, Quận Ba Đình, Hà Nội

Điện thoại: (84 4) 8453369

Fax: (84 4) 8452404

- **Văn phòng Ủy ban đầu tư Myanmar – Cục đầu tư và quản lý công ty, Bộ thương mại Myanmar**

Địa chỉ: Tòa nhà số 32, Nay Pyi Taw

Điện thoại: 95-67-406334,406139,406075

Fax: 95 – 67 -406333

Email: dica.nped@mptmail.net.mm

- **Để thành lập công ty, liên hệ:**

**Văn phòng đăng ký thành lập công ty, Cục đầu tư và quản lý công ty,
Bộ kế hoạch và phát triển kinh tế quốc gia**

Địa chỉ : Tòa nhà số 32, Nay Pyi Taw

Điện thoại : 95-67-406342,406124

Fax : 95 – 67 – 406074

- **Đối với xuất nhập khẩu:**

Văn phòng đăng ký xuất nhập khẩu, Cục Xuất nhập khẩu, Bộ Thương mại

Điện thoại : 95-67- 408009,408003

Fax : 95 – 67 – 408234

- **Cục Xuất nhập khẩu – Công nghiệp tại Rangoon**

Địa chỉ: 226/240, Đường Strand, Pabedan Township, Rangoon

Điện thoại: 951-2511-7-371023

Fax : 951-253028

- **Website của các Bộ trong chính phủ Mynamar: www.Myanmar.com/Ministry**

- + **Liên Đoàn Các phòng thương mại và Công nghiệp Myanmar:**

<http://www.umfcci.com.mm/>

- + **Thương vụ Việt Nam tại Myanmar**

Địa chỉ: 127.B - Sein Lae Kanthar Road, Kamayut T.S ,Rangon ,Myanmar;

Điện thoại: (951) 527-308

Fax: (951) 527-308;

Email: mm@moit.gov.vn;

Website : <http://www.ttnn.com.vn>

Toàn bộ thông tin trên đây dùng cho doanh nghiệp tham khảo, Trung tâm Xúc tiến Thương mại –Đầu tư (ITPC) không chịu trách nhiệm về các thông tin có thể thay đổi do có sự thay đổi bởi các yếu tố khách quan hay những thay đổi từ các cơ quan chức năng Myanmar.

Doanh nghiệp phải luôn luôn tiến hành thẩm định trước khi bước vào dự án kinh doanh hoặc các thoả thuận thương mại khác. Trung tâm xúc tiến Thương mại và Đầu tư có thể hỗ trợ cho doanh nghiệp trong một số hoạt động này.